

БОРБЕ НА ЈУЖНОМ КРИЛУ СРЕМСКОГ ФРОНТА

ДРУГА АРМИЈА У ДОБОЈСКОЈ ОПЕРАЦИЈИ

Као што је већ речено, на предлог Генералштаба ЈА, Врховни командант је, на саветовању са командантима армија, донео одлуку да се почетни удар, у операцији разбијања непријатељских снага на сремском фронту, нанесе на његовом јужном крилу у источној Босни.

Исто тако, била је донета одлука да, у оквиру тог почетног удара, 2. армија отпочне са нападом раније, с циљем да пробије фронт у долини Тиње, овлада рејоном Срнице — Градачац — Модрича, раздвоји непријатељеву групацију у рејону Добоја од групације у рејону Брчко — Орашје — Босански Шамац и на тај начин обезбеди леви бок Босанске оперативне групе дивизија 1. армије и уједно оствари тесно садејство с 1. армијом у разбијању непријатељских снага у источној Босни.

С обзиром на овакав задатак, 2. армија је, у складу са добијеним наређењима и упутствима, припремила и 5. априла отпочела офанзивну операцију с циљем да пробије непријатељски фронт у долини Тиње и Босне и ослободи рејон Градачац — Модрича — Добој — Грачаница.

Према основној замисли, армија је ову операцију требало да изврши у три етапе: у првој етапи, која би трајала два дана, да пробије фронт у долини Тиње и Спрече, овлада линијом Турић — Градачац — Зелњско брдо — Српска земља — Живковићи — Прњавор — Бријесница — Орашје — Конопљиште — вис Крчмарица на Озрену и ослободи градове Градачац и Грачаницу; у другој етапи да избије на десну обалу Босне од Модриче до ушћа Пакленице јужно од Добоја, образује мостобран на левој обали Босне и ослободи Модричу; у трећој етапи да, у садејству с јединицама 3. корпуса, овлада ширим рејоном Добоја, уништи снаге непријатеља у долини Босне и ослободи Добој.

Почетак операције је одређен за 5. април у 5 часова.

ОБОСТРАНИ РАСПОРЕД СНАГА

Пошто је почетком априла непријатељ прекинуо своју офанзивну операцију „Мајска олуја“, распоред његових јединица на фронту 2. армије био је следећи:

— на делу фронта Муслиманска Маоча — Православни Рашљани — Горњи Хргови два батаљона усташке милиције 3. горског здруга и четничке јединице Мајевичког корпуса — укупно око 2.000 војника;

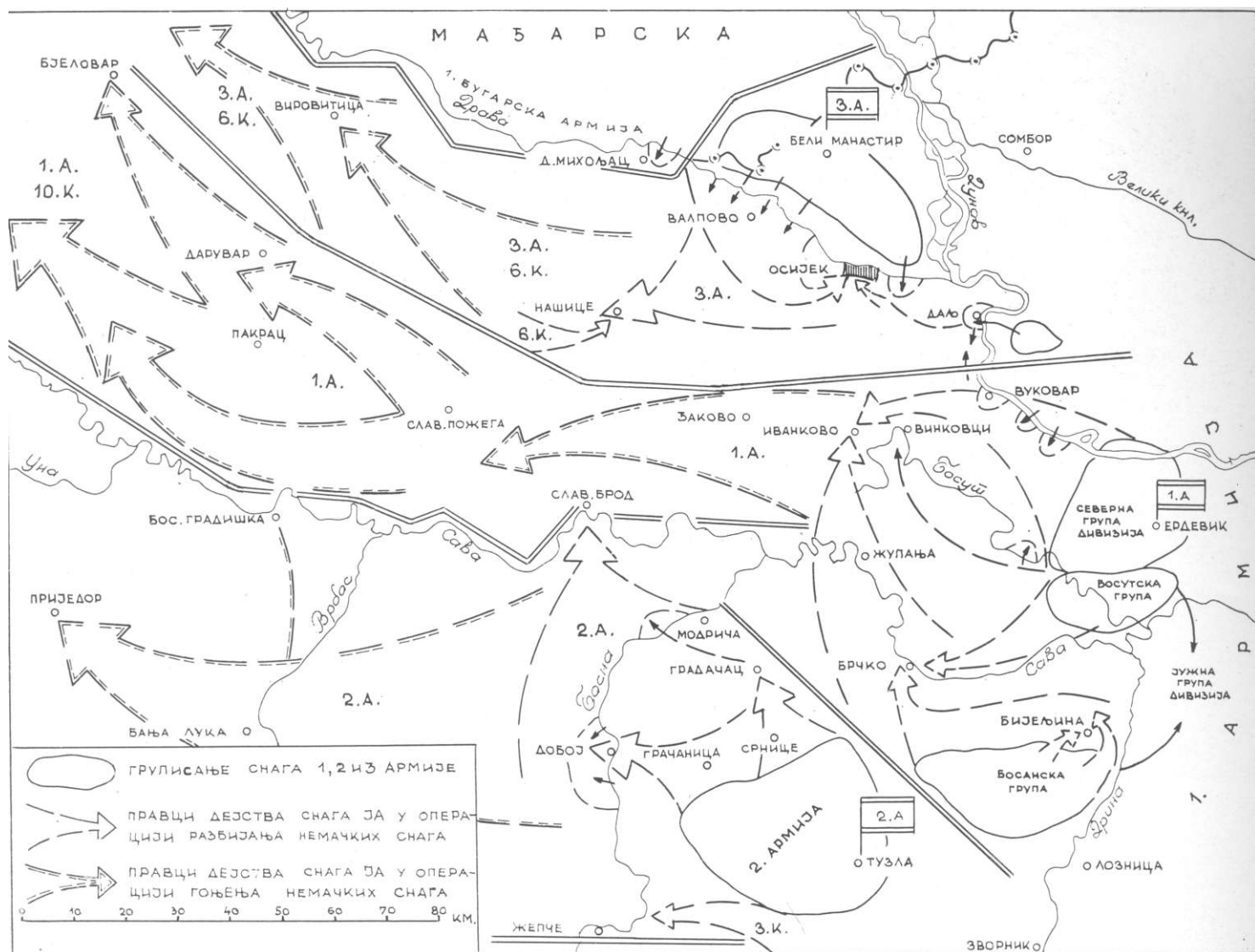
— на делу фронта Горњи Хргови — Тутњевац — Купреси један пук немачке 22. гренадирске дивизије;

— на делу фронта од села Купреси до села Сокол 16. усташки пук;

— У Р^еЗ^ОНУ Градачац и у Посавини Посавско-требавски четнички корпус;

Вицемаршал Ли са члановима пратње у Штабу 1. армије, у Ердевику, почетком априла 1945 (из албума генерала Милутина Мораче)

Замисао стратегијске операције за разбијање немачких снага у источној Славонији, Срему и источној Босни и њихово гоњење ка аустријској граници — априла 1945.

— на левој обали Босне и у рејону Вучјака шест четничких корпуса под командом Драже Михаиловића;

— на делу фронта од Сокола до реке Спрече два батаљона 7. СС дивизије „Принц Еуген“ и разне усташке јединице;

— на фронту од реке Спрече до гребена Озрена Озренски четнички корпус;

— у рејону Добоја 16. пук 15. усташко-домобранске дивизије, два немачка ландесшцен батаљона, 308. противавионски дивизион и разне друге јединице.

Укупна јачина свих наведених снага била је око 30.000 војника. Међутим, треба имати у виду да је у рејону Добоја увек била присутна по нека пролазећа немачка или усташка јединица из састава 21. армијског корпуса, тако да се реално може рачунати да је пред фронтом 2. армије немачки 34. армијски корпус, односно његова Борбена група „Гајгер“, располагао

још увек и снагом око једне дивизије. Према томе борбена јачина непријатељских снага износила је на фронту 2. армије најмање 40.000 војника, са великих количинама муниције свих врста.

Снаге 2. армије у почетку априла 1945. биле су смањене за једну дивизију, зато што је њена 17. дивизија, по наређењу Генералштаба ЈА, ушла у саста Босанске оперативне групе. Овоме треба додати и то да је, по наређењу Генералштаба ЈА, отпочела реорганизација и преоружање 28. дивизије, па је он 7. априла, после преузимања њеног фронта од стране јединица Босанске оперативне групе дивизија 1. армије, повучена у рејон Тузле и практично није узел учешћа у добојској операцији.

Поред тога, из Артиљеријске бригаде 23. дивизије узет је Тешки дивизион и укључен у саста Артиљеријске групе („Главнина артиљерије“) Босанске оперативне групе дивизија 1. армије.

Распоред остале три дивизије, тада већ расформираног 14. корпуса, био је следећи:

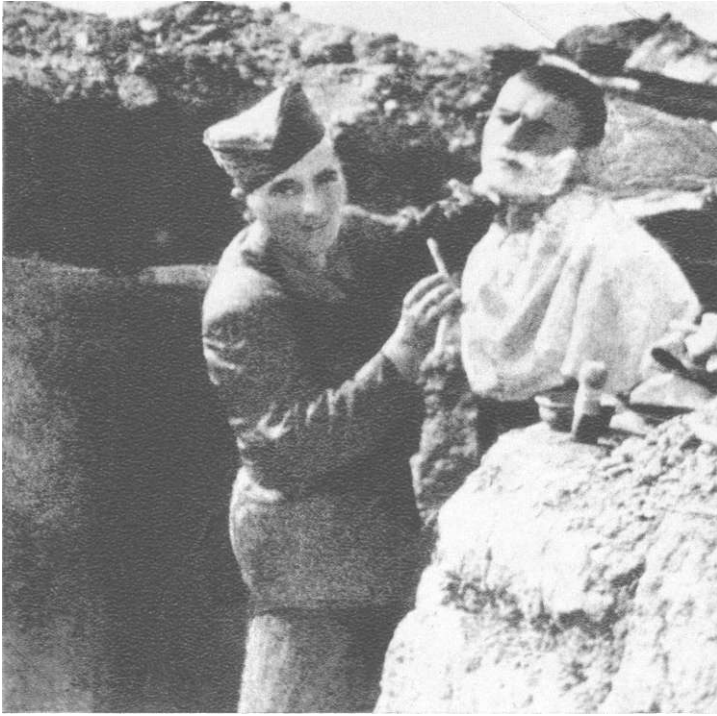
Угоститељи, кувари, конобари и месари при Штабу 1. армије на сремском фронту 1945 (слева надесно — стоје): месар Виоле, Италијан, кувар Душан Шкрба, кувар Душан Миковић и конобар Раде Марковић Келнерче; седе: куварица Пепца, помоћник економа Зарија и куварица Босанка (из албума конобара Рада Марковића)

Кувари 4. српске бригаде 21. дивизије припремали су добру и укусну храну својим борцима у рововима (из фототеке „Борбе“)

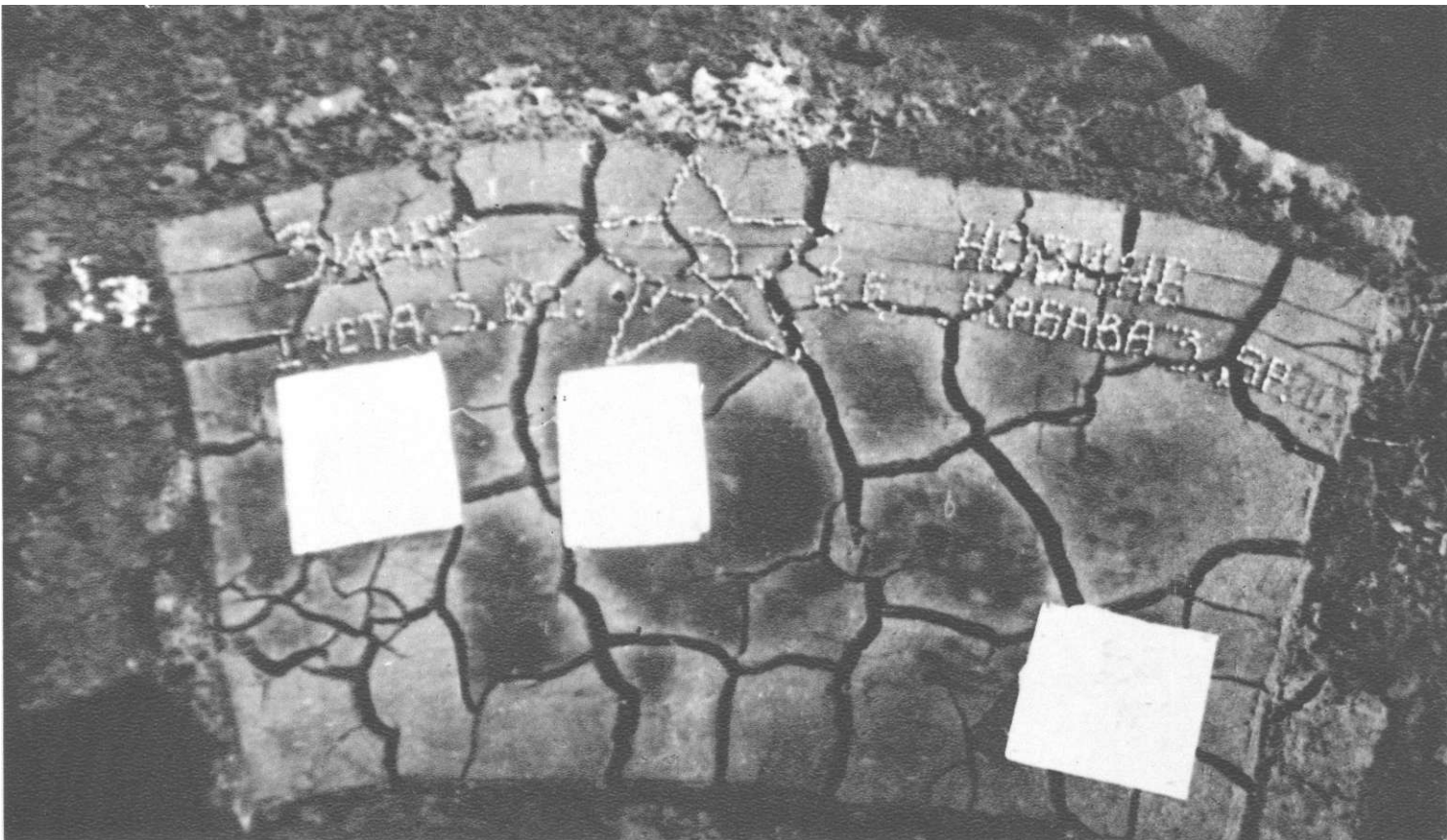
Борац 3. крајишке бригаде брије се у рову недалеко од села Новак-Бапска почетком априла 1945 (из албума пуковника Пера Трнинића)

У рововима 1. пролетерске бригаде у време затишја између две борбе, друг „брица“ је зналачки обављао свој посао под ведрим небом заштићен високим грудобраном (из књиге „Прва пролетерска од Београда до Загреба“)

Инжињеријске јединице 1. армије биле су опремљене мино-детекторима за откривање непријатељских минских поља (из фототеке „Борбе“)

Редак снимак „зидних новина“ 1. чете батаљона „Крбава“ 3. личке пролетерске бригаде (из албума генерала Ђока Јованића)

— 25. дивизија, ојачана 2. крајишком бригадом 17. дивизије, распоређена је на фронту између река Шибошице и реке Тиње, са главним снагама између села Маоча и села Шпионица;

— 23. дивизија налазила се на делу фронта између реке Тиње и Сокола, са главним снагама између реке Тиње и виси Бандра;

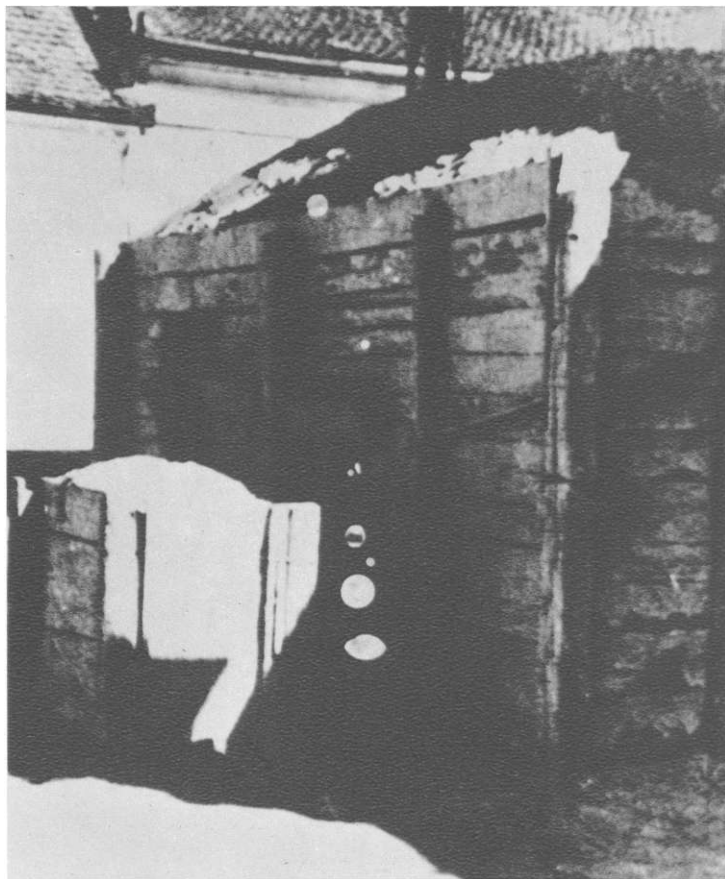
— 45. дивизија је посела део фронта између Сокола и гребена Озрена, са главним снагама између Сокола и Грачанице.

Када се све ово узме у обзир, произлази да је 2. армија располагала само са око 70 артиљеријских оруђа и минобацача пуковске и дивизијске артиљерије са скромним количинама муниције.

Ради извршења добијеног задатка, Штаб 2. армије је 4. априла у 1 час издао заповест у којој је детаљно изложио циљ операције, идеју маневра, етапе операције, груписање снага, задатке јединица и трајање операције.

Према овој заповести, јединице 2. армије требало је да садејствују с Босанском оперативном групом дивизија 1. армије на тај начин што ће 5. априла ујутро извршити напад на читавом фронту од Мајевце до Озрена с циљем да у току дана овладају непријатељским положајима на главном одбрамбеном појасу, а наредног дана да избију на линију Турић — Градачац — вис Зелињско брдо — Српска Земља — Живковићи — Брусница — Орашје — Конопљишта — вис Крчмарица.

Првог дана операције, 5. априла, било је предвиђено да главни удар нанесу 25. дивизија правцем Маоча — Каравлашка — Бијела — Аврамовина, а 23. дивизија правцем вис Бандра — Биберово Поље

Немачки бункер у Рибарској улици у Вуковару непријатељ је напустио 12. априла 1945. под ватром бораца 1. пролетерске бригаде (из албума пуковника Душана Узелца)

Официри Команде 48. дивизије у Земуну фебруара 1945 (из албума пуковника Дака Кундачине)

Људство 1. ескадриле 422. ваздухопловног јуришног пука испред авиона ИЈ1-2 на аеродрому Кленак, марта 1945. (из Музеја Југословенског ваздухопловства)

Отац је дошао да посети сина на сремском фронту код Илока и да, у друштву са начелником штаба 48. дивизије мајором Даком Кундачином (други слева) попуши цигарету дувана, почетком априла 1945. (из албума пуковника Дака Кундачине)

Почетком априла 1945. у Илоку су јединице 48. дивизије положили заклетву; на челу су начелник штаба Дако Кундачина (први слева) и политички комесар дивизије Боро Чаушевски (други слева) (из фототеке „Борбе“)

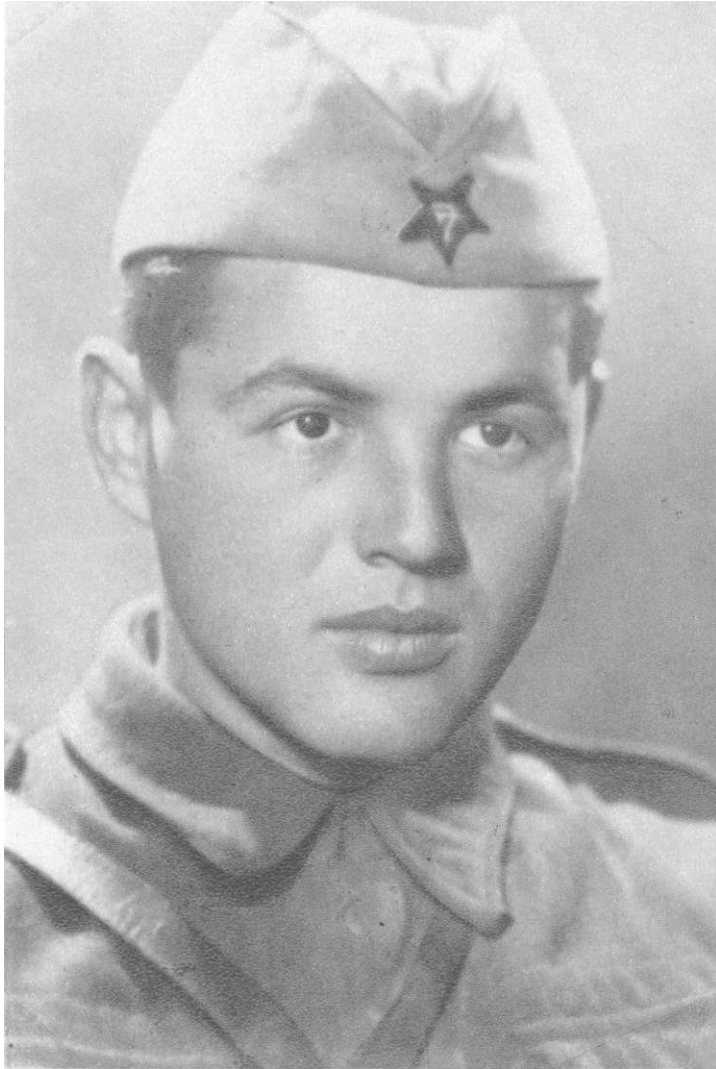
Команда 112. ваздухопловног ловачког пука испред авиона ЈАК-1 на аеродрому Кленак, марта 1945 — у средини командант пука капетан Сава Пољанец (из Музеја Југословенског ваздухопловства)

Начелник Штаба 48. дивизије Дако Кундачина предаје одликовања борцима код Илока, почетком априла 1945 (из албума Дака Кундачине)

Сретко Ступар, курир у Штабу 3. крајишке бригаде (из албума пуковника Пера Трнинића)

Миливоје Д. Спасојевић, курир 2. батаљона 3. личке пролетерске бригаде на сремском фронту (из албума генерала Рада Суше)

Ружди Медити, курир у Штабу 7. албанске бригаде (из албума Таипа Таипија)

— Доњи Лукавац с циљем да окруже снаге непријатеља у рејону Срнице и униште их или заробе.

Наредног дана, било је предвиђено да се правац главног удара пренесе у долину Спрече. Главни удар требало је да нанесу 23. и 45. дивизија унутрашњим крилима, и то: 23. дивизија правцем брдо Врањевац (тг 459) — брдо Сиједи крш — брдо Вис — Прњавор, а 45. дивизија долином Спрече ка Добоју.

Задаци дивизија 2. армије били су следећи:

Двадесет пета дивизија, ојачана 2. бригадом 17. дивизије и батеријом пуковских топова, имала је задатак да 5. априла у 5 часова изврши напад на фронту Бијела — река Тиња код села Православна Шпионица, наносећи главни удар правцем Маоча — Каравлашка — Бијела — Аврамовина, и у току дана овлада десном обалом Велике и Мале Тиње, ослобађајући села Бијела, Горњи Хргови, Гуште и Срнице, а потом, ослоном на достигнуту линију, продужи продирање правцем шума Јаковица — брдо Медниц?.

Наредног дана, 6. априла, 25. дивизија имала је задатак да преузме део фронта 23. дивизије од Краљића па на запад до брда Борик и, по избијању јединица Босанске оперативне групе дивизија 1. армије у рејон села Буквик, продужи са нападом правцем Православне Срнице — Градачац са задатком да овлада линијом Турић — брдо Хумка — Горњи Лукавац, избије у рејон Градачац и ослободи овај град.

Двадесет трећа дивизија имала је задатак да 5. априла у 5 часова изврши напад на фронту од реке Тиње у рејону Православне Шпионице па на запад до тврђаве и насеља Сокол, наносећи главни удар правцем брдо Бандра — Биберово Поље — Јеловче Село — Доњи Лукавац и у току дана 5. априла, у садејству с јединицама 25. дивизије, окружи и уништи снаге непријатеља у рејону Срница а потом овлада линијом Доњи Лукавац — Ћосић — брдо Петровац — Каменићани — Горња Међеђа — Јелово брдо — Сокол.

Наредног дана, 6. априла, ова дивизија је требало да пренесе тежиште напада на своје лево крило и продужи напад правцем брдо Врањевац — брдо Сиједи крш — брдо Вис — Прњавор, са задатком да овлада

Петко Лаковић, политички комесар Артиљеријске бригаде, и Коста Бољановић, командант 3. македонске бригаде 42. дивизије (из албума генерала Чедо Ђукића)

Пилоти ловци 111. ваздухопловног ловачког пука поручници Александар Јанковић и Момчило Кукољ (из Музеја Југословенског ваздухопловства)

Генерал-мајор Радомир Бабић, командант 5. дивизије од марта 1945 (из албума генерала Радомира Бабића)

Пуковник Жарко Видовић, командант 11. дивизије од марта 1945 (из албума генерала Жарка Видовића)

да линијом Зелињско брдо — Живковићи — Прњавор — Бијели Поток и садејствује с јединицама 45. дивизије при ослобађању Грачанице.

Четрдесет пета дивизија имала је задатак да 5. априла у 5 часова изврши напад на фронту од Сокола до виси Велики бријег на гребену Озрена (к. 782) с циљем да за себе веже снаге непријатеља на фронту од села и тврђаве Сокол па на југ до гребена Озрена и, евентуално, овлада селом и тврђавом Сокол.

Наредног дана, 6. априла, дивизија је имала задатак да продужи напад носећи главни удар правцем Доња Лохиња — Грачаница — Бријесница — Клокотница и, у садејству с 23. дивизијом, ослободи Грачаницу а потом продужи напад на фронту брдо

Штаб 5. дивизије у марту 1945, приликом одласка генерала Милутина Мораче са дужности команданта 5. дивизије на дужност начелника штаба 1. армије (слева надесно): Ново Матуновић, начелник штаба, Радомир Бабић, командант дивизије, Милутин Морача, начелник Штаба 1. армије, Илија Матерић, политички комесар дивизије, и Мирко Турић, помоћник политичког комесара дивизије (из албума генерала Радомира Бабића)

Мотка — брдо Самарић — Орашје — Доње Конопљиште — вис Крчмарица (на Озрену).

Пошто 2. армија није располагала јединицама армијске артиљерије, овом заповешћу је било наређено да 23. дивизија упути једну батерију пуковских топова 25. дивизији коју је требало да употреби као пратећу артиљерију.

Исто тако, заповешћу Штаба 2. армије и заповешћу Команде артиљерије 2. армије од 4. априла, било је предвиђено да артиљеријске јединице артиљеријских бригада 23. и 45. дивизије врше артиљериску подршку напада својих јединица само на циљеве који се буду могли добро да осматрају, и то са минималним утрошком муниције који само у изузетним случајевима сме прећи једну петину борбеног комплекта.

Старешине јединица 11. дивизије на испраћају пуковника Милоша Шиљековића, команданта дивизије, на нову дужност, у Срему марта 1945 (из албума Драгоја Лукића)

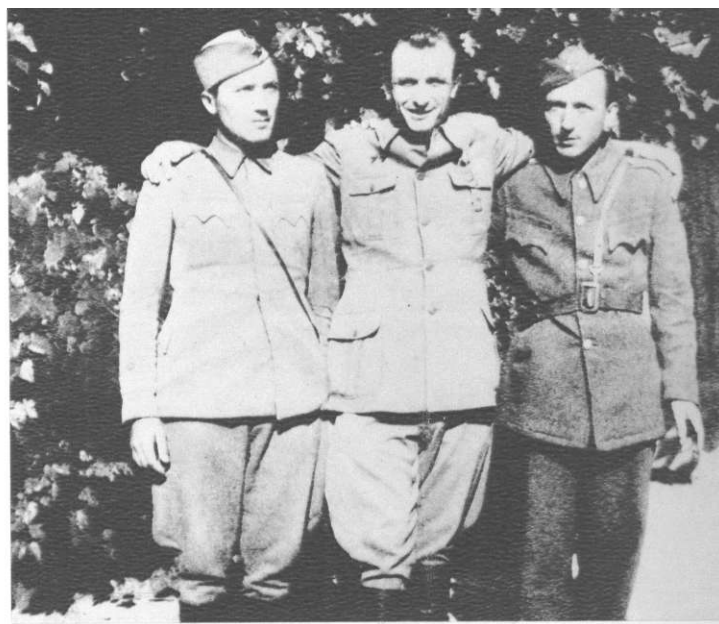
Превожење позадинских јединица 11. дивизије преко реке Босута, 4. априла 1945 (из албума Драгоја Лукића)

Јединице 5. дивизије на превозињу од Шапца ка Зворнику
(из фототеке „Борбе“)

Колона хаубичке батерије 122 шш из Артиљеријске бригаде
42. дивизије на маршу 13. априла 1945, после пробоја срем-
ског фронта (из албума генерала Бена Руса)

Руководиоци 22. дивизије (слева надесно): Бранко Вуковић,
командант 10. српске бригаде, Живко Живковић, политички
комесар 22. дивизије, и Миодраг Стошић Шука, омладински
руководилац 22. дивизије (из албума генерала Живка Жив-
ковића)

Командно место 2. пролетерске бригаде у току борби за ослобођење Брчког 7. априла 1945. Први слева је Војин Турашиновић Костја, а други здесна је командант бригаде Љубиша Веселиновић (из фототеке Милована Џелебџића)

ТОК И РЕЗУЛТАТИ ОПЕРАЦИЈЕ

Напад јединица 2. армије отпочео је 5. априла у 5 часова.

Јединице 16. и 19. бригаде 25. дивизије и придата јој 2. бригада 17. дивизије успеле су да до краја дана ослободе Рашљане, Пашане, Периће, Врела, Горње и Доње Хргове, Бијелу и Церик. Непријатељ, који је у току дана бранио сваки педаљ земљишта, повукао се у току ноћи делом ка Градачцу, а делом ка Брчком.

Јединице 7. и 14. бригаде 23. дивизије успеле су да после веома жестоких борби у току дана овладају непријатељским главним положајем од Капетанове Бине и Купреса до брда Врањевац и Моњ северно од Добороваца. Непријатељ, који је читав дан пружао изузетно жилав отпор, повукао се у току ноћи ка Градачцу.

Јединице 20. и 24. бригаде 45. дивизије успеле су да ослободе Горњу и Доњу Пискавицу и овладају висовима Стражба и Стражевац у непосредној близини Грачанице. Јужно од Спрече, јединице 23. бригаде ове дивизије успеле су да ослободе Карановац и висове Гребље брдо, Велику Остравицу и Малу Остравицу на Озрену.

Наредних дана, 6, 7. и 8. априла, јединице

2. армије продужиле су напад на читавом фронту са нешто измењеним груписањем снага.

Јединице 25. дивизије, ојачане још и 2. крајишком бригадом 17. дивизије, продужиле су напад и већ у току 6. априла без отпора избиле на линију Турић — Градачац — Горњи Лукавац — Доња Зелиња.

На правцу Грачаница — Добој непријатељ је пружио далеко јачи отпор, па су јединице 23. и 45. дивизије водиле читав дан веома жестоке и, местимично, драматичне и упорне борбе. У току тих борби јединице ове две дивизије извршиле су успеле обухватне нападе, па су јединице непријатеља биле принуђене да се у свитање 7. априла повуку из Грачанице ка Прњавору. Јединице 23. и 45. дивизије успеле су да до краја дана 8. априла избију на линију Брђани — Прњавор — Доња Бријесница — Орашје — Доње Конопљиште — Липовци — Масловаре — вис Округли гај — вис Крчмарица.

Као што се из тока борби да закључити, 2 армија је од 5. до 8. априла готово у потпуности извршила задатке који су планом били предвиђени за прву етапу операције.

Девог априла јединице 2. армије су се задржале на достигнутим положајима, вршећи обимну извиђачку и обавештајну делатност.

На једном састанку немачке Врховне команде оружаних снага. Други слева је Адолф Хитлер, а први здесна генерал-пуковник Александар Лер (из фототеке Милована Џељовића)

У ослобођеном Градачцу 18. марта 1945. одржано је саветовање политичких комесара бригаде 25. дивизије (из албума генерала Милоша Станимировића)

Штаб 5. ерпске бригаде 21. дивизије (слева надесно): Драгослав Радисављевић, помоћник политичког комесара, Јулијан Миљевић, командант, Мргуд, политички комесар, и Теодос Парезановић, заменик команданта (из албума генерала Драгослава Радисављевића)

Борци 5. српске бригаде приликом копања рова на положају у Срему у пролеће 1945. (из албума генерала Драгослава Радисављевића)

Телефониста 5. српске бригаде у тек ископаном рову успоставља везу штаба батаљона са штабом бригаде (из албума генерала Драгослава Радисављевића)

Пушкомитраљеска група 5. српске бригаде на положају приликом пробоја сремског фронта (из албума генерала Драгослава Радисављевића)

Колона немачких војника које су заробили борци 5. српске бригаде код Опатовца 12. априла 1945. (из албума генерала Драгослава Радисављевића)

Осмог априла Генералштаб ЈА одобрио је предлог одлуке за даља дејства 2. армије. На основу тога, 9. априла у 22.15 часова Штаб 2. армије издао је заповест својим дивизијама у којој је наредио следеће:

Двадесет петој дивизији, да продужи напад правцем Градачац — Модрича, са задатком да 10. априла до пада мрака избије на десну обалу Босне од Модриче до Копривне а потом форсира Босну и образује „чврст мостобран као ослонац“ за даља дејства западно од реке Босне.

Двадесет трећој дивизији, да 10. априла у 5 часова отпочне напад на фронту брдо Циганиште — вис Кркоје — Клокотница, са задатком да овлада непријатељским мостобраном на десној обали Босне између река Лукавице и Спрече и избије на десну обалу Босне.

По избијању на реку Босну, ова дивизија је имала задатак да је форсира „што ближе Добоју“, образује мостобран на левој обали и обезбеди његову одбрану до преласка јачих снага које ће образовати шири мостобран и извршити напад на непријатељске снаге у Добоју.

Четрдесет петој дивизији, да 10. априла у 5 часова продужи напад на фронту брдо Главница на левој обали Спрече — Вртлићи — Придјел — вис Брдице — вис Бреснато брдо — вис Стражба — Радићи — Божићи — вис Њивице — Пакленица, са задатком да овлада непријатељским мостобраном на десној обали Босне између Спрече и Пакленице, избије на Босну од ушћа Спрече до железничке станице Трбук, овлада мостобраном на левој обали Босне од колског моста код Добоја до железничког моста код Усоре и обезбеди његову одбрану.

Поред тога, овом заповешћу Штаба 2. армије извршена је подела и груписање артиљерије по дивизијама и постављени задаци које она има да изврши у току ове етапе операције.

Поступајући по заповести Штаба 2. армије, јединице 25. дивизије избиле су 10. априла на десну обалу

Борци 5. српске бригаде 21. дивизије укрцани на монитору (броду) Дунавске ратне флоте Црвене флоте (армија СССР) 12. априла 1945 (из албума генерала Драгослава Радисављевића)

Сељаци су радосно дочекивали своје ослободиоце — борце 5. српске бригаде (из албума генерала Драгослава Радисављевића)

Бошко Баћац, командант 4. батаљона 20. српске бригаде, и Душан Петровић-Златко, политички комесар 4. батаљона на положају код Грачанице марта 1945 (из албума генерала Душана Петровића)

Раде Зорић (трећи слева), командант 45. дивизије, са официрима и куририма на фронту 1945 (из албума генерала Душана Петровића)

Улазак једне колоне 5. српске бригаде 21. дивизије у Винковце (из албума генерала Драгослава Радисављевића)

Босне од Гаревца до Копривне, уз веома скромне резултате у разбијању јединица усташке милиције и четника.

На фронту 23. и 45. дивизије напад је, такође, отпочео 10. априла, уз подршку артиљерије, али су током дана постигнути мали успеси. Тако је 7. бригади 23. дивизије тек падом мрака успело да овлада висом Кркоје. Исто тако, јединицама 45. дивизије пошло је за руком да у току дана, после веома огорчених борби, овладају непријатељским положајима у рејонима Вароша, Липе и Православног Придјела. Поред тога, јединице 45. дивизије успеле су да после борбе прса у прса овладају висом Кардовац и селом Шеварлије.

Током наредна три дана, од 11. до 13. априла, снаге непријатељског 21. брдског корпуса по стицању у рејон Добоја извршиле су низ напада подржане изузетно снажном артиљеријском и минобацачком ватром, успеле су да одбаце јединице 45. дивизије од комуникација у долини Босне и присиле их да напусте изванредно јаке положаје између потока Јазовац и реке Босне и пређу у одбрану на линији Јовак — Јошева — Тополовићи — Масловаре.

Исто тако, код деснокрилне 25. дивизије вођене су оштре и тешке борбе у рејону Гаревца и Модриче.

Увидевши да нема снага да на овако широком фронту форсира Босну, јединице 2. армије биле су принуђене да крајем дана 13. априла пређу у одбрану

на линији река Босна до села Бушлетић — Ријека — вис Кркоје — Клокотница — Јошева — Тополов^ћм — Масловаре — вис Округли гај — вис Крчмарица.

ЈУЖНА ГРУПА ДИВИЗИЈА 1. АРМИЈЕ У БОРБАМА ЗА РАЗБИЈАЊЕ ЈУЖНОГ КРИЛА СРЕМСКОГ ФРОНТА

Као што је већ наведено, задатак Јужне групе дивизија 1. армије био је да, у садејству с јединицама 2. армије, изврши почетни удар у операцији разбијања непријатељских снага на сремском фронту, разбије снаге непријатеља у источној Босни, овлада рејоном Бијељина — Орашје — Врбања — Јамена, а потом, продирући ка рејону Винковци, у садејству с јединицама 3. армије и Северне групе дивизија 1. армије, учествује у разбијању, уништавању или заробљавању снага непријатеља у Срему источно од линије Валпово — Жупања.

Поступајући по одлуци немачке Врховне команде оружаних снага, Команда Југоистока је почетком априла наредила Команди 34. армијског корпуса да прекине офанзивну операцију „Мајска олуја“ у источној Босни и да ангажовањем 7. СС дивизије „Принц Еуген“ и 22. гренадирске дивизије, као и квислиншких снага, организује одбрану мостобрана на Сави и Босни код Брчког и Добоја, са задатком да

Укрцавање 5. српске бригаде на монитор (брод) Дунавске ратне флотиле Црвене флоте (армија СССР) 12. априла 1945. (из албума генерала Драгослава Радисављевића)

Курири Штаба 45. дивизије (из албума генерала Душана Петровића)

јединицама Југословенске армије не дозволи продор на север и запад преко линије Брчко — Грачаница — Озрен.

Примивши напред наведено наређење, Команда 34. армијског корпуса је наредила извлачење 117. дивизије из источне Босне и напуштање Бијељине, Кораја и Челића ради прикупљања снага за одбрану мостобрана у рејону Брчког.

Сагласно оваквим одлукама и наређењима, Команда 22. гренадирске дивизије наредила је 2. априла

своје 65. гренадирском пуку да са осталим својим и квислиншким јединицама напусти одбрану рејона Бијељине, Кораја и Челића и повуче се у рејон Брчког.

Истовремено, део квислиншких снага био је упућен у рејон Гуња — Врбања ради ојачања тамошњих посада.

Обострани распоред снага крајем дана 3. априла био је следећи:

Шеста пролетерска дивизија налазила се на својим ранијим положајима од Товарника до Батроваца и Липовца у очекивању смене од јединица 22. и 42. дивизије.

Једанаеста дивизија је превозила своје јединице преко Босута код Моровића и села Босута.

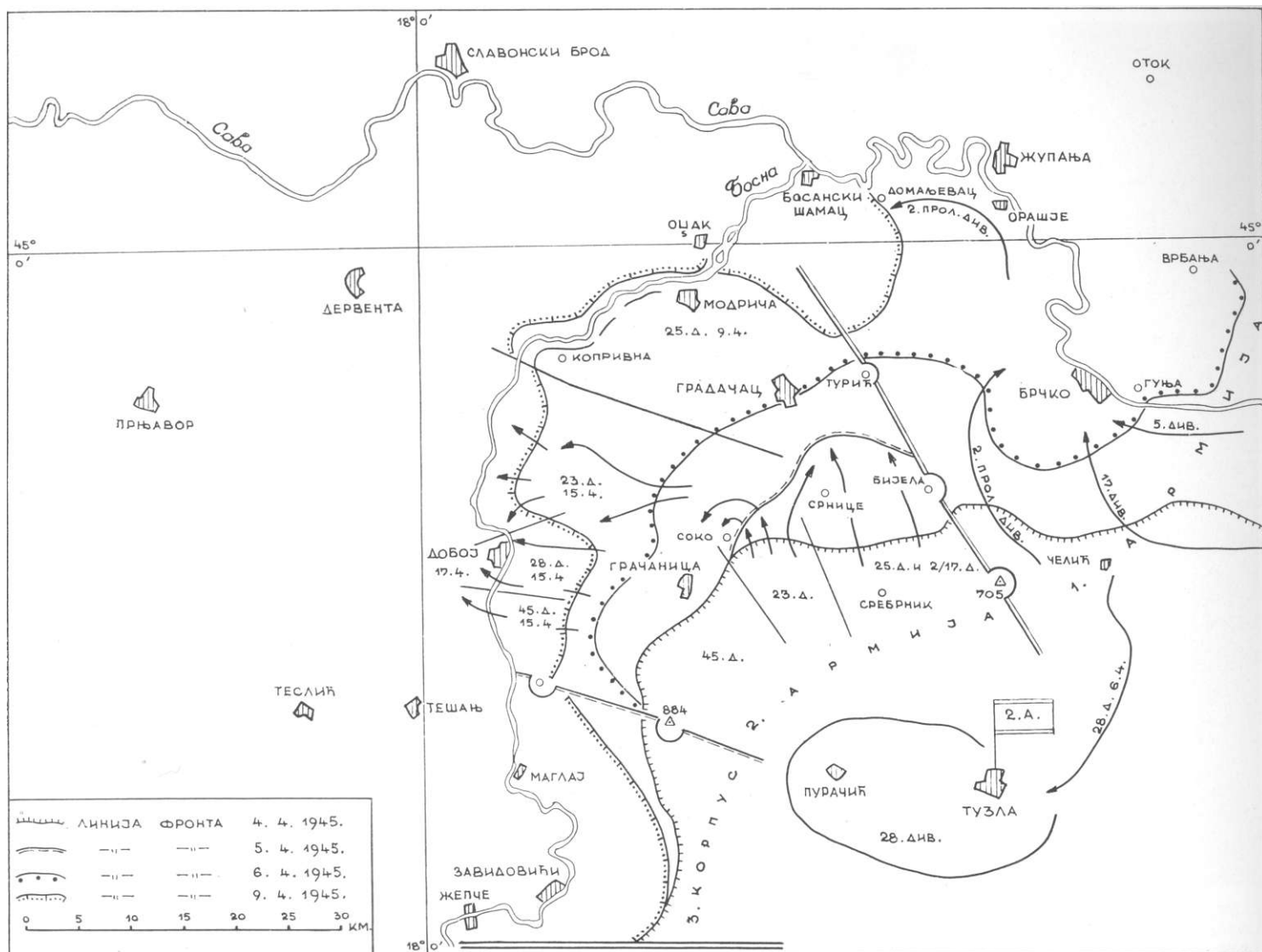
Прва коњичка бригада налазила се на истом задатку као и 11. дивизија.

У рејону села између Спачве и Саве налазиле су се разне јединице усташке милиције, 12. усташко-домобранске дивизије и два батаљона Руског заштитног корпуса — укупне јачине око 4.000 војника. Касније, између 5. и 8. априла, у овај рејон су биле доведене јединице 22. гренадирске и 41. тврђавске дивизије, и то 16. и 65. гренадирски пук ојачани артиљеријом и 41. физиљирски батаљон.

У рејону Брчког налазила се 22. гренадирска дивизија, део јединица 12. усташко-домобранске дивизије и четничког Мајевичког корпуса.

Друга пролетерска дивизија налазила се на маршу из рејона Козлук — Табанци у рејон Доња Трнова — Мезграја, где је увече стигла на преноћиште.

Пета дивизија је, после седмодневних маршева,

2. армија ЈА у добојској операцији од 5. до 17. априла 1945.

успела да стигне у рејон Јања — Бијељина, где се задржала на преноћишту.

Седамнаеста дивизија, без 2. крајишке бригаде, пошто је утврдила да јединице 22. гренадирске дивизије напуштају Бијељину, отпочела је борбе и ослободила овај град, а потом, 3. априла ујутро, отпочела гоњење непријатељевих заштитница ка Брезовом Пољу и крајем дана избила на линију Вршани — Буквари — Православно Брезово Поље.

БОРБЕ БОСАНСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ГРУПЕ ОД 4. ДО 11. АПРИЛА

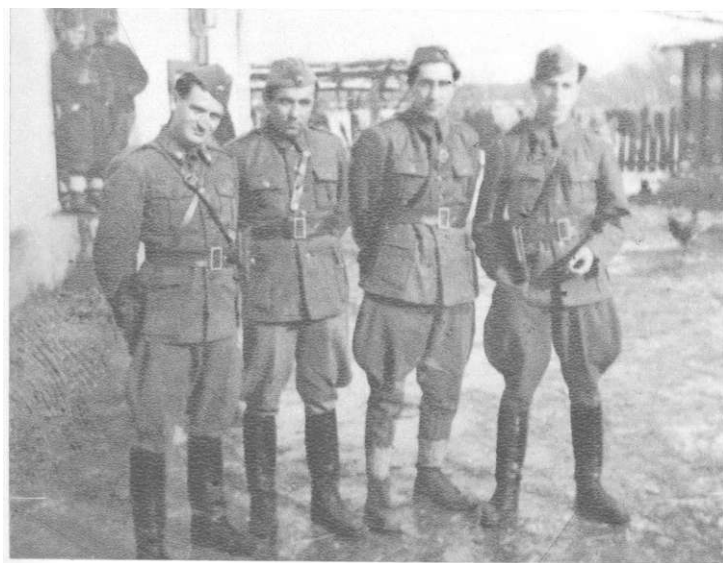
Пошто је командант 1. армије са делом свога штаба стигао у Бијељину, још у току 3. априла извршио је анализу ситуације и донео одлуку да 6. априла ујутро нападне непријатељске положаје у рејону Брчког. У том циљу, он је 4. априла издао заповест дивизијама Босанске оперативне групе да у току 5. априла поседну полазне положаје за напад на непријатељско упориште у рејону града Брчког. Овом заповешћу било је наређено:

Део команде 2. армије у Тузли половином марта 1945 (слева надесно): Блажо Ломпар, политички комесар армије, Коча Поповић, командант армије, и Љуба Вучковић, начелник Штаба 2. армије (из породичног албума покојног генерала Љуба Вучковића)

Официри Команде 2. армије на једној приредби у Тузли половином марта 1945 (из породичног албума покојног генерала Љуба Вучковића)

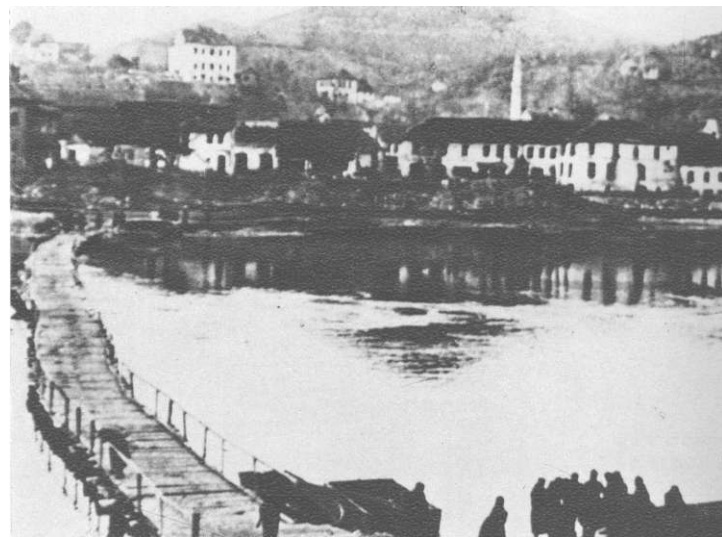
Група официра 28. дивизије у источној Босни, марта 1945 (слева надесно): Никола Крајшић, оперативни официр 28. дивизије, Јован Милаковић-Радован, командант Бродске бригаде, Иван Крмпотић, политички комесар Бродске бригаде, и Звонко Луцић, официр ОЗН-е 8. дивизије (из албума генерала Николе Крајшића)

Вера Кремић, референт санитета 18. српске бригаде 25. дивизије (из албума генерала Милоша Станимировића)

Кецман, командант батаљона у 23. српској бригади 45. дивизије, погинуо у борби за ослобођење Добоја априла 1945. (из албума генерала Душана Петровића)

Мост на реци Дрини код Зворника, направљен од бензинских буради и понтона, снимљен са десне обале реке, априла 1945 (из породичног албума покојног генерала Љуба Вучковића)

Штаб 17. славонске бригаде 28. дивизије (стоје слева надесно): Радован Марковић, начелник штаба бригаде, Милан Јока, командант бригаде, Јован Милаковић-Радован, командант Бродске бригаде; чучи Крсто Босанац, политички комесар 17. бригаде (из албума генерала Николе Крајшића)

— 5. дивизији да продужи покрет из рејона Бијељина — Јања ка Брезовом Пољу, смени јединице 17. дивизије, изврши напад на непријатељске положаје у рејону Ново и Старо Брезово Поље, ослободи ова места и 5. априла до подне избије на линију Гредица — Кобелић Њиве — Сандић;

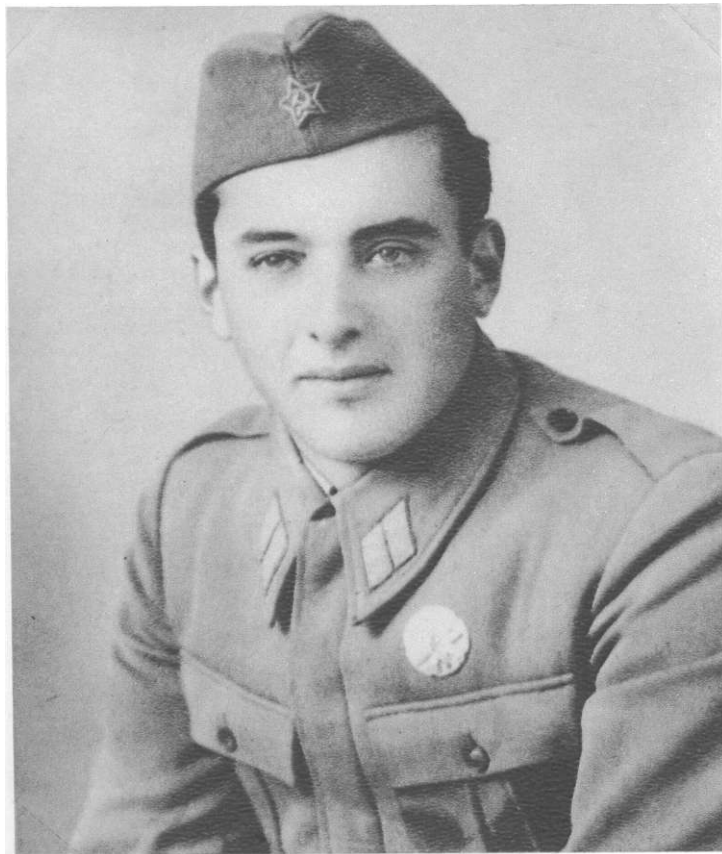
— 17. дивизији да, после предаје својих дотадашњих положаја јединицама 5. дивизије, рокира своје јединице на запад и најкасније 5. априла до подне избије на линију: Поточари — Горње Бодериште, повезујући се десно са 5. дивизијом а лево са 2. пролетерском дивизијом;

— 2. пролетерској дивизији да продужи покрет правцем Корај — Челић и 5. априла до подне избије на линију Горња Брка — Доња Брка — Хан Јабучик, повезујући се лево са јединицама 2. армије а десно са јединицама 17. дивизије.

По избијању на напред наведену линију, све јединице су имале задатак да изврше насилно извиђа-

Једна десетина из 2. крајишке бригаде 17. дивизије у борби код Сребрника, крајем марта 1945 (из породичног албума покојног генерала Љуба Вучковића)

Лазар Инђић, политички комесар 20. српске бригаде 45. дивизије (из албума генерала Душана Петровића)

ње у правцу Брчког с циљем да утврде распоред и јачину непријатељских снага и прикупе потребне податке за предстојећи напад на мостобран у рејону Брчког.

Исто тако, било је предвиђено да, у случају ровлачења непријатеља из Брчког, 5. и 17. дивизија пређу у „снажан напад на град Брчко“ а 2. пролетерска дивизија са две бригаде изврши напад и пресече комуникацију Брчко — Горњи Жабар — Градачац, остављајући једну бригаду у рејону Горње и Доње Брке ради обезбеђења Босанске оперативне групе дивизија са праваца који од Градачаца и Срница воде ка рејону Брчког.

Поред тога, овом заповешћу је било предвиђено да начелник Штаба артиљерије 1. армије мајор Ешреф Вражалић Рагиб, заједно са командантима артиљеријских бригада, изврши концентрацију артиљерије, с тим да главнину моторизоване артиљерије постави на правцу 17. дивизије, а артиљерију са коњском вучом на правцу 5. дивизије ради потпомагања извршења напада на Брчко.

Поступајући по тој заповести, све дивизије су 4. априла кренуле на извршење добијених задатака.

Пета дивизија је 5. априла и ноћу 5/6. априла извршила нападе на непријатељске положаје код Новог и Старог Брезовог Поља и после жестоке борбе, сломивши отпор непријатеља, 6. априла ујутро ослободила ова места. Одмах потом дивизија је продужила са продирањем ка Брчком и крајем дана избила на линију Сава — Гредице — Кобелић Њиве.

Седамнаеста дивизија, после смене од стране јединица 5. дивизије, одмаршевала је 6. и 15. брига-

дом ка Горњем Бодеришту и прешла у напад на непријатељске положаје на јужној ивици Горњег Бодеришта и Поточара. Подржаване ватром артиљерије, јединице дивизије ослободиле су после жестоке борбе оба наведена села и крајем дана 5. априла избиле на линију Чајевац — Омербеговача.

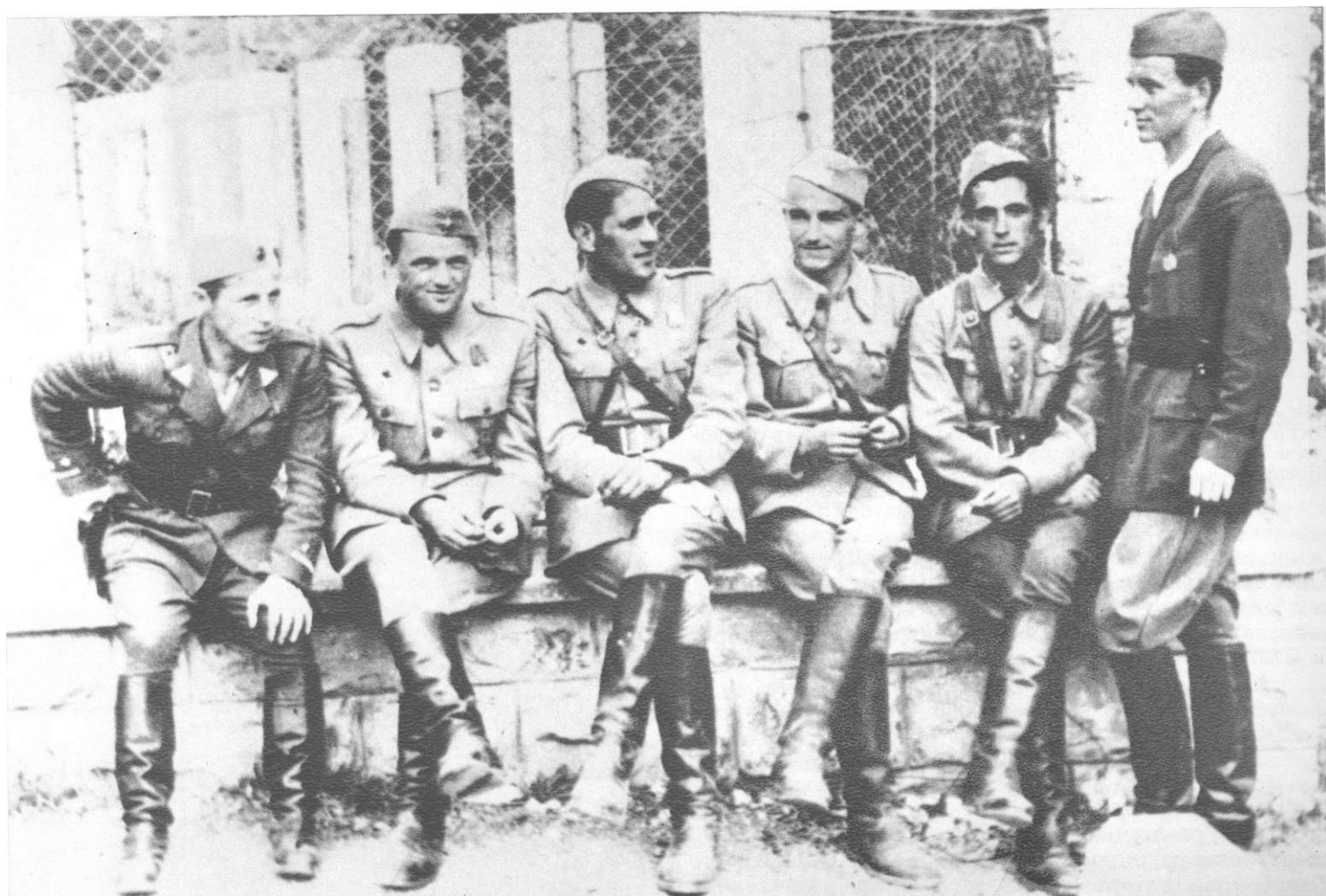
Друга пролетерска дивизија извршила је ноћу 4/5. априла марш правцем Корај — Челић, сменила јединице 28. дивизије на положајима од Челића до Зовика, а потом, потиснувши јаче снаге непријатеља, избила крајем дана 5. априла на Горње Бодериште Горња Брка — Буквик, ослобађајући ова села.

Артиљеријска група Босанске оперативне групе дивизија, састављена од моторизованих артиљеријских јединица 5, 6. и 23. дивизије, распоређена је дуж друма Пукиш — Брчко. Она је подржавала нападна дејства 5. и 17. дивизије.

Други батаљон 2. тенковске бригаде налазио се у ово време код Бање Ковиљаче, где је један батаљон 3. инжињеријске бригаде ЈА изводио радове на уре-

Три другарице: Славка, Драгица и Жижа, борци 45. дивизије (из албума генерала Душана Петровића)

Штаб 1. пролетерске бригаде пред пробој сремског фронта (слева надесно): Златко Вајлер, начелник артиљеријске бригаде, Божидар Шево, помоћник политичког комесара, Војо Абрамовић, заменик команданта, Комнен Жугић, политички комесар, Миша Лековић, шеф пропагандног одсека, и Рако Дулетић, официр у пропагандном одсеку (из албума пуковника Миша Лековића)

Вршилац дужности начелника санитета 1. армије др Јован Бјелић (први слева), и интендант 1. армије Драгољуб Моравчић у Вуковару 13. априла 1945 (из албума др Јована Бјелића)

ђењу скелског места прелаза преко Дрине између Бање Ковиљаче и Козлука. Ови радови су завршени тек 7. априла око подне, када је отпочело превозење тенкова преко Дрине. Тек ноћу између 8/9. априла батаљон је кренуо ка Бијељини.

БОРБЕ ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ БРЧКОГ

Пошто је 2. армија прешла у напад ујутро 5. априла и до краја дана избила на комуникацију Добој — Грачаница — Срнице — Брчко, Босанској оперативној групи дивизија 1. армије био је заштићен леви бок, па је готово све снаге усмерила на напад на само упориште Брчко.

Положаји за одбрану мостобрана јужно од Саве код Брчког протезали су се 6. априла на линији Сава — Брезик — Грчица — Брод — Доњи Рахић — Горице — Сава. Ове положаје браниле су јединице 22. гренадирске дивизије, домобранске 3. брдске бри-

Станко Васиљевић, политички комесар Инжињеријске бригаде 1. армије (из албума пуковника Станка Васиљевића)

Пушкомитраљезац из 5. српске бригаде на положају у Срему (из албума Драгослава Радисављевића)

Момчило-Мома Дугалић, начелник Одељења заштите народа (ОЗНА) 1. армије (из албума генерала Момчила Дугалића)

У тренутку затишја на фронту борци 5. српске бригаде се брију, шишају и пишу писма (из албума генерала Драгослава Радисављевића)

гаде и група мајевичких четничких бригада ојачана са три дивизиона артиљерије 22. артиљеријског пука и Противтенковским дивизионом 22. дивизије. Осим ових снага, у рејону Брчког налазиле су се и команде 22. гренадирске и 12. усташко-домобранске дивизије са приштабским јединицама.

Шестог априла ујутро све три дивизије Босанске оперативне групе отпочеле су напад на непријатељске положаје јужно од Саве у рејону Брчког.

На правцу напада 5. дивизије непријатељ је пружио веома снажан отпор на линији Сава — Брезик. После борбе 5. дивизија је, крајем дана 6. априла, потисла непријатеља на југоисточну ивицу града, где је посео за одбрану раније уређене положаје на линији Сава — Грчица.

Јединице 17. дивизије водиле су 6. априла и ноћу 6/7. априла веома огорчене борбе на линији Диздаруша — Брод. Борбе за село Брод водиле су заједнички јединице 2. пролетерске и 17. дивизије. Ово непријатељско упориште било је заузето тек пред зору 7. априла.

Јединице 2. пролетерске дивизије такође су водиле 6. априла веома огорчене борбе за село Брод и пошто су крајем дана сломили жесток отпор непријатеља, избиле су на линију Брод — Доњи Рахић — Горице. На тај начин дивизија је, избијањем у рејон Горица, успела да пресече комуникацију Брчко — Орашје и са запада затвори обруч око Брчког, одбијајући напад неколико тенкова.

Крајем дана 6. априла, непријатељ је, водећи упорне одбрамбене борбе, успео да задржи положаје на ужем мостобрану код Брчког. Упркос жестоким борбама, командант 22. гренадирске дивизије извукао је крајем дана свој 16. гренадирски пук из рејона Брчког и упутио га на фронт код Врбање, где су биле јединице 3. бригаде 6. пролетерске дивизије из састава Босутске оперативне групе. Тако су, падом ноћи 6. априла, на десној обали Саве у рејону Брчког остали домобранска 3. бригада, 22. инжињеријски батаљон, 22. оклопни извиђачки батаљон и 47. пук 22. гренадирске дивизије. Истовремено, упркос јаком притиску Босутске оперативне групе дивизија, јединице 34. армијског корпуса северно од Саве успеле су да одрже у својим рукама пут и железничку пругу

Одељење тешког митраљеза 5. српске бригаде на положају (из албума генерала Драгослава Радисављевића)

Вршилац дужности начелника санитета 1. армије др Јово Бјелић (други слева) са америчким и енглеским новинарима приликом обиласка војних болница 1. армије у Сремској Тугијевици марта 1945 (из албума др Јова Бјелића)

Ружица Милетић (у средини), политички комесар чете у Бродској бригади 28. дивизије са још два борца на фронту код Црне Баре у Мачви (из албума Ружице Милетић)

Брчко — Винковци и олакшају одбрану мостобрана јужно од Саве. Јединице Босутске оперативне групе дивизија биле су задржане снажном и организованом одбраном на линији Врбања — Сољани — Дреновци — Ђурићи. Због тога оне нису биле у могућности да тешње садејствују с Босанском оперативном групом у нападу на ужи мостобран код Брчког.

Седмог априла јединице Босанске оперативне групе продужиле су нападе на непријатељске положаје на самој периферији Брчког. При том ваља имати у виду да су се атмосферски услови овога дана побољшали и да је наша авијација била у могућности да непосредно подржава напад наших јединица, тукући отпорне тачке непријатеља у центру Брчког, мост на Сави, железничку станицу Гуња, Рајево Село и Дреновце северно од Саве. Продирући концентрично, јединице 2, 5. и 17. дивизије ломиле су 7. априла отпор непријатеља, кога је подржавала снажна ватра артиљерије из рејона села Гуња северно од Саве. Непријатељ је, све до мрака, пружао снажан отпор на јужној ивици града. Штаб армије је наредио да се до 20 часова припреми одлучан напад на непријатељске положаје у Брчком.

Тачно у 20 часова, после краће артиљеријске припреме по непријатељским одбрамбеним положајима на ивици града, отпочео је последњи напад на њих. У борбу је уведено пет бригада: 1. крајишка и 1. југословенска са истока, 6. пролетерска и 15. маје-

Једна јединица 5. дивизије у току борбе за ослобођење Брчког, 6. априла 1945 (из фото-архиве Војног музеја у Београду)

Једна јединица 1. југословенске бригаде 5. дивизије у току борбе за ослобођење Брчког, 6. априла 1945 (из фото-архиве Војног музеја у Београду)

На улици у Брчком после његовог ослобођења, априла 1945
(из фото-архиве Војног музеја у Београду)

Превожење јединица 5. дивизије преко Саве код Брчког,
11. априла 1945 (из фото-архиве Војног музеја у Београду)

вичка са југа десном обалом Криваје, а 2. пролетерска са северозапада десном обалом Саве.

После кратке борбе, наведене јединице Босанске оперативне групе у силовитом јуришу сломили су отпор непријатеља на спољној ивици града и почеле да продиру у његов центар. Коначно, немачке јединице су отпочеле ужурбано али и организовано да се извлаче на леву обалу Саве преко моста који су прстизања наших јединица успеле да поруше. У граду су остале да пружају отпор само усташко-домобранске јединице. Но, пошто су биле опкољене са свих страна, њихов отпор је био сломљен око 21 час.

Остатак ноћи 7/8. априла јединице Босанске оперативне групе провеле су у сламању усамљеног и неповезаног отпора појединих усташких група и прикупљању ратног плена. Заробљена је скоро цела 3. брдска домобранска бригада са око 1.000 домобрана и 700 четника и усташких милиционера. Заплењени су 1 тенк, 2 топа, 1 минобачач, 100 аутоматских оруђа, 2.300 пушака, 4 камиона, доста муниције и друге опреме.

Наше снаге су овог дана имале 99 мртвих и 236 рањених, од чега само 5. дивизија 88 мртвих и 202 рањених.

њена, док су за сва три дана борбе за Брчко губици Босанске оперативне групе износили 173 мртва и 506 рањених. Међу мртвима и рањенима налазио се и низ истакнутих бораца, митраљезаца, минобацачлија, командира и политичких комесара, као што су Миле Дукић, Лука Ковачевић, Томислав Штрбачки, Живоко Перуновић из 2. пролетерске бригаде, Ређо Голић из 6. источnobосанске пролетерске бригаде и многи други из осталих бригада 2, 5. и 17. дивизије. Савесно вршећи дужност инструктора у Артиљеријској бригади 5. дивизије, погинуо је приликом извиђања и артиљеријски гардијски мајор Иван Минович Ворона, официр Црвене армије.

Изгубивши мостобран у рејону Брчког, непријатељ је изгубио један изузетно снажан и изузетно важан ослонац јужно од Саве. Десни бок 34. армијског корпуса на сремском делу фронта био је озбиљно угрожен.

У борбама за Брчко испољено је ванредно залагање и упорност јединица. Јаке артиљеријске групе успешно су подржавале нападе пешадије. Авијација је, због лоших метеоролошких услова, била мање активна. Закашњење тенковског батаљона да узме учешће у борбама негативно се одразио на темпо напада. То је омогућило команданту 22. гренадирске дивизије да своје снаге довољно уредно евакуише и за собом поруши мост на Сави.

ПРЕЛАЗ ЈЕДИНИЦА БОСАНСКЕ ОПЕРАТИВНЕГРУПЕДИВИЗИЈА ПРЕКО САВЕ

Неуспех да се овлада мостом на Сави код Брчког и снажан отпор непријатеља на фронту испред Босутске оперативне групе ставио је Босанску оперативну групу пред нове тешкоће. Требало је да се изврши форсирање Саве. Међутим, јединице нису имале довољно средстава за прелаз ове широке и дубоке реке. Поред тога, непријатељ је снажном ватром бранио прелаз на леву обалу Саве.

Форсирање тако велике реке као што је Сава, без одговарајућих средстава, није било лако изводљиво. Зато је командант 1. армије, генерал Дапчевић, 8. априла послао Генералштабу ЈА телеграм обавештавајући га да се на левој обали Саве воде борбе и да јединице Босанске оперативне групе дивизија неће моћи да пређу Саву још за три до четири дана.

Тражећи излаз из наведене ситуације, командант 1. армије је 8. априла издао наређење 2. пролетерској дивизији да овлада десном обалом Саве од Брчког до Шамца.

Извршавајући добијено наређење, јединице 4. пролетерске бригаде разбиле су 8. априла једну усташку бојну и једну бригаду четника и заузеле варошицу Орашје.

Наредног дана, 9. априла 1945, командант 1. армије је послао је телеграм Генералштабу ЈА извештавају-

Омладинке из Брчког дошле су са цвећем и храном да обиђу рањене борце Југословенске армије, у Брчком 9. априла 1945 (из фото-архиве Војног музеја у Београду)

Јединице 1. југословенске бригаде 5. дивизије прелазе Саву код Брчког, 11. априла 1945 (из фото-архиве Војног музеја У Београду)

ћи га да ће 2. и 17. дивизијом наставити продирање узводно уз Саву ка Орашју и Босанском Шамцу и да ће потражити „место за прелаз Саве“. По свему судећи, очекивао је да ће узводно од Брчког наћи непосредну леву обалу ове реке. Истом депешом је предложио Генералштабу ЈА да 1. армија не полази у пробој сремског фронта док Босанска оперативна група не форсира Саву, а 3. армија Драву,

Генералштаб ЈА је усвојио овај предлог, али је сматрао да општи напад треба да отпочне 9, а најкасније 10. априла. Изгледа да је Генералштаб ЈА сматрао да је могуће брзо прећи Саву и овладати непријатељским упориштима у Врбањи и Гуњи. Генералштаб ЈА није имао све елементе ситуације како испред Босутске оперативне групе дивизија, тако и испред читаве Јужне групе дивизија 1. армије. Суштински проблем је лежао у недостатку обучених понтонирских јединица и одговарајућих средстава како за прелаз река, тако и за њихово форсирање.

У току 9. априла 2. пролетерска дивизија је продужила гоњење усташа и четника ка Шамцу, наступајући у две колоне: у десној колони, јединице 2. и 4. пролетерске бригаде, а у левој 3. српска бригада.

У борбама вођеним 9. априла 2. пролетерска дивизија је, после оштрих окршаја, разбила усташке и четничке снаге у рејону Орашја и овладала овим рејоном. Поред тога, дивизија је овог дана овладала и рејоном Домањевац — Оштра Лука. У овим рејонима јединице дивизије су преноћиле.

Наредног дана, 10. априла, 2. пролетерска дивизија је продужила са продирањем ка Босанском Шамцу. Савлађујући отпор усташке милиције и четника,

Чланови културне екипе 2. пролетерске бригаде на маршу око Брчког, 16. априла 1945 (из фототеке Народног музеја у Чачку)

4. пролетерска и 3. српска бригада избиле су крајем дана пред Босански Шамац. Овде су биле дочекане снажним отпором једне доста бројне групације усташа и четника. Јединице 2. пролетерске бригаде водиле су овог дана борбу са једном групом усташа јужно од Босанског Шамца.

Борба за Шамац отпочела је 10. априла увече и трајала је целу ноћ 10/11. априла и скоро целог наредног дана. Пошто су се делови неких усташких јединица пребацили на леву обалу Саве и Босне, у Шамцу је остало око 600 усташа које су пружале веома огорчен отпор. Заједничким напорима 3. српске и 2. пролетерске бригаде сломљен је око 17 часова отпор усташа. Тако је Босански Шамац био ослобођен.

У току једнодневних борби у рејону Босанског Шамца убијено је око 300 и заробљено 12 усташа, а извешан број се удавио у Сави. Заплењено је 15 аутоматских оруђа, 85 пушака и 1 минобацач. Губици 2. пролетерске дивизије били су 11 погинулих и 39 рањених.

Још у току планирања операције разбијања сремског фронта, било је јасно да јединице Босанске оперативне групе могу да се суоче са проблемима око прелаза или форсирања Саве. Због тога се још у процесу припрема операције отпочело са прикупљањем чамаца, скела, понтона и других потребних средстава. То се види и из депеше Штаба 1. армије од 4. априла којом се командант 1. армије обавештава да 1. армији у Сремској Митровици стоји на располагању б моторних чамаца и 3 скеле за транспорт материјала уз Саву и да у Сремској Рачи нема никаквих превозних средстава.

У оваквој ситуацији, Штаб 1. армије и њен командант су тражили помоћ од Генералштаба ЈА. Тако је командант 1. армије једним телеграмом од 6. априла тражио да Генералштаб ЈА, преко Команде позадине 1. армије у Сремској Митровици, упути 20 гумених чамаца.

Пошто је примио наведене захтеве, Генералштаб ЈА је још 6. априла издао наређење да се један инжињеријски батаљон са Дрине хитно упути генералу Дапчевићу ради израде понтона, упутивши истог дана у 19 часова генералу Пеку и телеграм следеће садржине:

„У току седмога априла биће у Брезову Пољу два већа шлепа. Они могу пребацивати и тенкове. Стављамо их вама на располагање за време предстојећих операција. Упутите им задатак у Брезово Поље.

Кроз два дана стићи ће вам у Брезово Поље и око 20 гумених чамаца.

Чамци остају у вашем саставу.”

Међутим, у рату се често догађа да извршење наређења буде одложено. Тако је било и са слањем напред наведених средстава Босанској оперативној групи за форсирање Саве у рејону Брчко — Орашје. То се види из телеграма који је командант армије примио 9. априла ујутро од Штаба армије у Ердевику:

„Тешки шлеп за тенкове закаснио због квара. Преко реке доћи ће у Митровицу деветог у подне. Одмах чим стигне послаћемо га за Брезово Поље. Са њим ћемо послати 15 гумених чамаца са понтонским материјалом који су стигли у Митровицу. Морача.”

Као што се из наведеног телеграма може закључити, гумени чамци и шлепови за превоз тенкова могли су стићи у рејон Брезово Поље — Брчко тек

Група бораца 2. пролетерске бригаде прелази рукавац Саве код Брчког, априла 1945 (из фототеке Народног музеја У Чачку)

Други батаљон 2. пролетерске бригаде на положају у околини Брчког, 1945; стоји Лазар Шевкушић (из фототеке Народног музеја у Чачку)

10. априла, тј. у време кад је, на инсистирање Генералштаба ЈА, командант армије морао да донесе одлуку о форсирању Саве у рејону Брчко — Посавски Подгајци.

Отпор непријатеља на правцу Брчко — Орашје — Босански Шамац и сазнање да је лева обала Саве поседнута од јединица 47. пука 22. гренадирске дивизије, уверили су команданта 1. армије да ни у рејону Босанског Шамца нема повољних услова за форсирање Саве. Генералштаб ЈА је упозоравао да цела Јужна група дивизија касни и својим закашњењем кочи почетак операција на осталим деловима сремског фронта. Зато је командант 1. армије 10. априла одлучио да још истог дана увече отпочне са форсирањем Саве у рејону Брчког. У вези са овом одлуком, он је 10. априла издао заповест за „нашпш прелаз“ Саве код Брчког и спајање с јединицама Босутске оперативне групе дивизија. Овом заповешћу било је наређено:

Пета дивизија, која се налазила у рејону Брчког, добила је задатак да падом мрака 10. априла отпочне

форсирање Саве у рејону Брчког, с циљем да брзо овлада положајима непријатеља на железничкој станици у Гуњи и Рајевом Селу, а потом продужи с продирањем правцем Посавски Подгајци — Бошњаци. Исто тако, овом заповешћу је било наређено да 17. дивизија пређе Саву на месту прелаза 5. дивизије. Друга пролетерска дивизија добила је задатак да се прикупи у рејону Видовице — Човић Поље — Доњи Жабар, а потом пређе Саву — после прелаза јединица 17. дивизије — и у својству резерве поседне рејон Гуња — Рајево Село.

Ради извршења добијеног задатка, Штаб 5. дивизије издао је заповест у којој је било предвиђено да 1. југословенска бригада, са Инжињеријским батаљоном 5. дивизије и Минерском четом 1. армије, форсира Саву на одсеку од срушеног моста код Брчког па узводно до рејона Рајевог Села, са задатком да овлада рејоном Гуња — Рајево Село — железничка станица Гуња и образује мостобран на линији Гуња — Рајево Село.

Арсен-Аца Ћукић, командант инжињерије 1. армије на сремском фронту (из албума пуковника Арсена Ћукића)

Поред тога, заповешћу је било предвиђено да 4. крајишка и Артиљеријска бригада 5. дивизије обезбеде ватрену припрему и подршку 1. југословенске бригаде током припрема и форсирања Саве.

Под ватреном заштитом јединица 1. крајишке и Артиљеријске бригаде, 1. југословенска бригада је главнином снага прешла Саву код моста у Брчком, а једним батаљоном око 4 км узводно код Прњатовићевог стана.

Пошто су 10. априла, падом мрака, непријатељске јединице под командом 22. гренадирске дивизије напустиле рејон моста на Сави код железничке станице Гуња, јединице 1. југословенске бригаде нису наишле ни на какав отпор преко Саве, па је ова бригада образовала ужи мостобран и утврдила се у ширем рејону Рајевог Села. Потом је настављено превозење осталих јединица 1. југословенске бригаде и једног дела Артиљеријских јединица 5. дивизије.

Превозење јединица 5. дивизије завршено је око 17 часова 11. априла. Потом је отпочело превозење јединица 17. дивизије које је, због оскудице у средствима за превозење, трајало целу ноћ 11/12. априла и завршило се тек око подне 12. априла.

Тринаестог априла настављено је са превозењем артиљеријских, тенковских и позадинских јединица

и установа Босанске оперативне групе. Како се споро одвијало превозење, илуструје и следећи текст из телеграма који је командант 1. армије упутио Генералштабу ЈА 14. априла:

„Пребацавање ишло слабо због немања средстава. Тенкови се још нису пребацили.“^а

Непосредно по образовању ужег мостобрана, јединице 1. југословенске бригаде кренуле су према Гуњи и у 4 часа 11. априла успоставиле везу са јединицама 8. црногорске бригаде 11. дивизије. Тиме су била завршена дотадашња посебна дејства Босутске и Босанске оперативне групе дивизија 1. армије. Овога дана је командант 1. армије преузео команду над обе групе, обједињене под називом „Јужна група дивизија 1. армије“ и наставио са продирањем правцем Гуња — Жупања — Винковци.

У преподневним часовима 11. априла, пошто су образовале и учврстиле шири мостобран у рејону Гуње, јединице 5. дивизије отпочеле су са наетупањем од Гуње ка Жупањи, ослободиле Рајево Село и око подне наишле на организован отпор непријатеља јужно од Посавских Подгајаца на линији Сава — јужна ивица Посавских Подгајаца — Турјаци — Окућићев стан — Турудићев стан.

Такође, јединице 6. пролетерске дивизије биле су овог дана око 7 часова заустављене организованим отпором непријатеља на источној и јужној ивици Врбање.

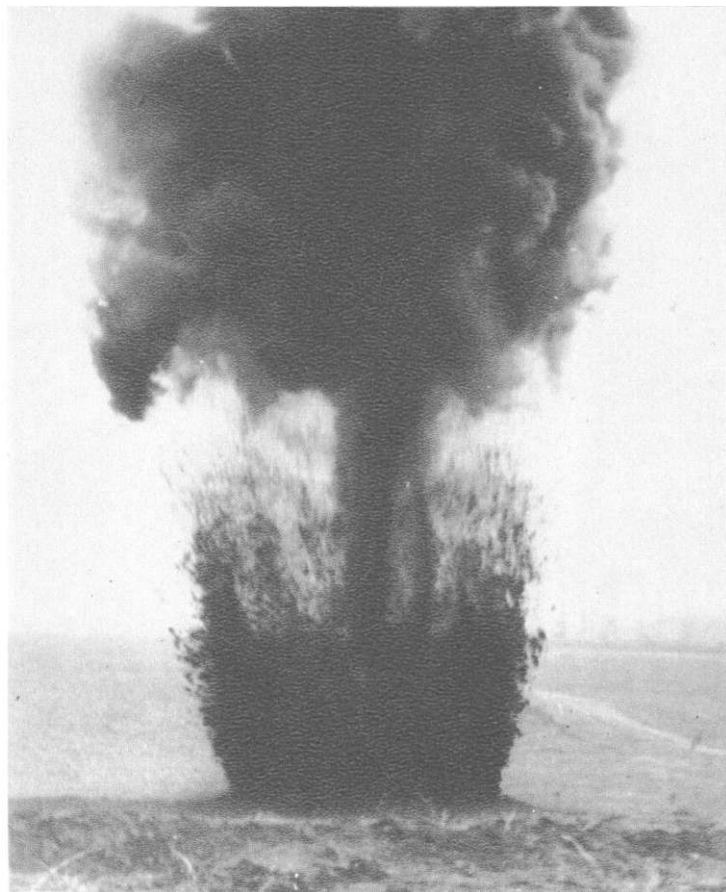
БОРБЕ БОСУТСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ГРУПЕ ОД 4. ДО 11. АПРИЛА

Поступајући по заповести Штаба 1. армије од 3. априла, јединице 11. дивизије кренуле су 3. априла на извршење добијеног задатка.

Пета козарачка бригада кренула је усиљеним маршем из Мартинаца у 19 часова правцем Мартинци — Кузмин — Кукујевци — Моровић, где је стигла 4. априла у 4 часа. Одмах је отпочела прелаз реке Босута али веома споро, јер су преко постојећег моста могли да прелазе само пешаци на одстојању

Митраљеско одељење из 6. пролетерске дивизије на сремском фронту својом ватром штити напредовање сопствене пешадије (из албума генерала Ђока Јованића)

Инжињерци Прве армије радили су даноноћно на уређењу положаја и чишћењу минских поља у Срему (из албума пуковника Арсена Ђукића)

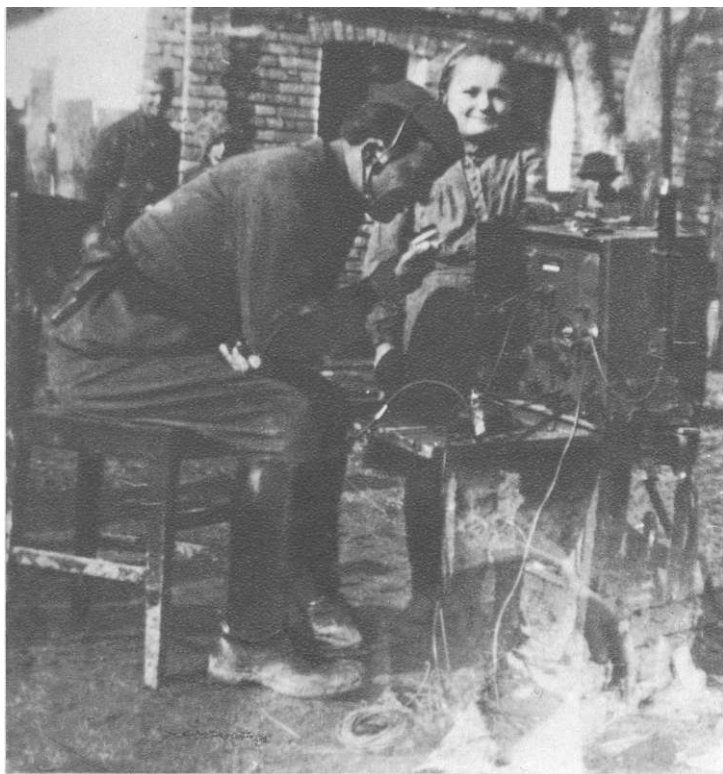
Официри команде Артиљеријске бригаде 6. пролетерске дивизије на сремском фронту крајем марта 1945 (слева надесно): Богдан Влаисављевић, персоналац бригаде, Илија Палија, командант бригаде, Ђуро Љуштина, политички комесар бригаде, Стево Гргец (пети) и курири бригаде (из албума пуковника Ђуре Љуштине)

Једно топовско одељење са топом 45 мм из 6. пролетерске дивизије, на положају у Срему 1945 (из албума генерала Ђока Јованића)

Једна десетина (одељење) 1. личке бригаде 6. пролетерске дивизије у нападу на село Липовац, 7. априла 1945 (из албума генерала Ђока Јованића)

Радио-телеграфиста Симо Наранчић Брачо, за време рада радио-станице команданта 6. пролетерске дивизије у селу Адашевцима, марта 1945 (из албума генерала Ђока Јованића)

Једна од многих девојака радио-телеграфиста на кратком застанку успоставља везу командовања (из албума генерала Ђока Јованића)

Колона једне јединице 1. армије на пролазу кроз Спачванске шуме, априла 1945 (из листа 1. армије „За победу“)

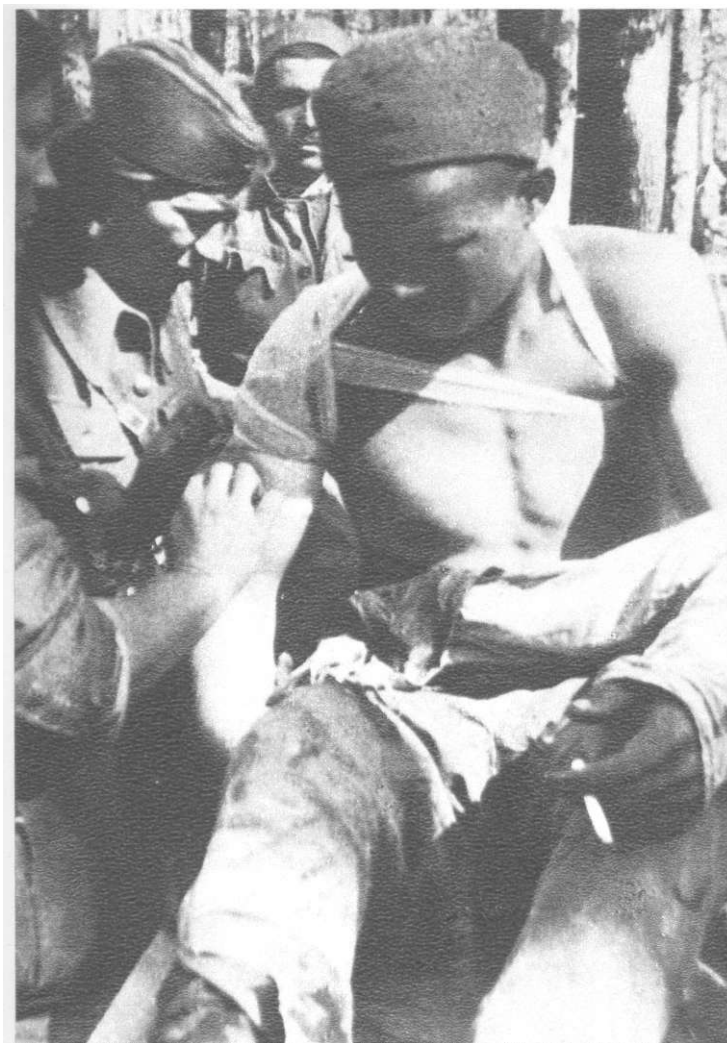
Колона 6. пролетерске дивизије на застанку у Спачванским шумама, априла 1945 (из албума генерала Ђока Јованића)

Извиђачи 5. козарачке бригаде на свом задатку у Спачванској шуми, почетком априла 1945 (из албума Драгоја Лукића)

Колона једне јединице 6. пролетерске дивизије кроз Спачванске шуме, априла 1945 (из албума генерала Ђока Јованића)

Прва помоћ у Медицинско-санитарном батаљону 6. пролетерске дивизије (из албума генерала Ђока Јованића)

Командант и политички комесар 1. батаљона 3. личке пролетерске бригаде Бошко Ђокић и Раде Суша у ослобођеним Сољанима, 9. априла 1945 (из албума генерала Рада Суше)

2 — 4 м. Коњи и кола су у почетку превожени једном, а потом са две скеле.

По преласку реке Босута бригада је продужила марш Филиповим путем према Павловића стану и Сољанима. После веома напорног марша бригада је стигла до Сољана и 4. априла у 20 часова напала непријатељске положаје у Сољанима, које су бранили Допунски батаљон 22. гренадирске дивизије и месна усташка милиција. После краће борбе непријатељ је био протеран, а јединице бригаде су запоселе положаје за одбрану на линији Филиповића стан — западна ивица Сољана — Галовића стан.

Осма црногорска бригада кренула је усиљеним маршем из Кузмина у 19 часова правцем Кузмин — Босут — Сремска Рача. По стицању у село Босут приступила је оправци моста на Босуту, прешла реку а потом продужила марш правцем Босут — Сремска Рача — Јамена. Маршујући насипом поред Саве, бригада је тек око 17 часова избила пред Јамену, одакле је једним батаљоном напала положаје 1. пука белогардејског Руског заштитног корпуса у Јамени, а другим батаљоном положаје непријатеља у рејону Страшинаца. Наступајући даље на запад, ова бригада је наишла на јачи отпор непријатеља испред Рачиноваца који је сломила тек у 8 часова ујутро 5. априла. Бригада је потом посела положаје на линији Рапов стан — западна ивица Рачиноваца — Сава.

Дванаеста крајишка бригада налазила се у Страшинцима као дивизијска резерва.

Коњичка бригада је имала задатак да обезбеди десни бок 11. дивизије са правца Липовца. Један дивизион је садејствовао с 5. козарачком бригадом у нападу на непријатељске положаје у Сољанима, а други дивизион је извиђао Босутске шуме и пут Липовац — Врбања.

Као што се види, 11. дивизија је била развучена на фронту од 20 км. Њен десни бок према Врбањи није био заштићен. Распоред дивизије 5. априла ујутро у 8 часова био је следећи: 5. козарачка бригада на фронту Филиповићев стан — западна ивица Сољана — Галовићев стан, а 8. црногорска бригада на фронту Рапов стан — западна ивица Рачиноваца — Сава. Простор између ових двеју бригада обезбеђивала је 12. бригада.

Ноћу 4/5. априла 1. бригада 6. пролетерске дивизије напала је непријатељска упоришта у Батровцима и Липовцу. Но, и поред више узастопно поновљених напада 5. априла, овој бригади није пошло за руком да сломи отпор непријатеља и ослободи ова села.

Појава 11. дивизије североисточно од мостобрана Брчко принудила је Команду 22. гренадирске дивизије да хитно интервенише како би отклонила опасност одсецања рејона Брчког са севера. У том циљу наредила је 65. гренадирском пуку да ноћу 4/5. априла пређе Саву и одмаршује у рејон Дреноваца и Врбање.

Овај пук, ојачан Допунским батаљоном 22. гренадирске дивизије и усташком милицијом, извршио је 5. априла око 10 часова обухватни напад на положаје 5. козарачке бригаде у рејону Сољана. Недовољно опрезни и повезани, батаљони 5. козарачке бригаде прихватили су борбу доста неорганизовано, тако да су се брзо нашли у полуокружењу. Остав-

У ослобођеним Сољанима 9. априла 1945, слева надесно: Раде Суша, политички комесар 1. батаљона 3. личке бригаде, командир и водник Минобацачке чете 3. личке бригаде, а чучи другарица Чанади из Лудбрега, болничарка 1. батаљона 3. личке бригаде (из албума генерала Рада Суше)

љени усташки делови отворили су ватру из кућа, па су батаљони морали водити уличне борбе и пробијати се ка источној ивици села. Око 12 часова бригада је била потпуно опкољена, јер су непријатељске јединице успеле да затворе клешта око села. Отпочеле су жестоке борбе. Непријатељ је настојао да уништи бригаду. Водећи с времена на време и борбе прса у прса, бригада је око 15 часова отпочела пробој из окружења правцем ка%зми Јасенова. У току пробоја њу су прихватили делови 12. бригаде и једног дивизиона 1. коњичке бригаде. Пробијајући се из Сољана преко брисаног простора, бригада је претрпела тешке губитке од 80 мртвих и 150 рањених бораца и старешина. Погинуло је 11 командира и политичких комесара чета и водова који су у строју бригаде били од њеног формирања на Козари 1942. године. Погинули су командири чета Васо Кајтус, Срђо Балабан, Милорад Вукмировић и Мирко Тубић; политички комесари чета Драган Ђурђевић, Милан Шљоковица, Мишо Перовић и Душан Срдић; командири водова Душан Грујић, Вицо Којић и Милан Стевић.

Истог дана, непријатељске јединице 1. белогардејског пука Руског заштитног корпуса, заједно са усташким јединицама, нападе су јединице 8. црногорске бригаде које су се налазиле на положајима источно од Ђурића. После веома жестоких борби, бригада је успела да одбаци непријатеља до источне ивице Ђурића претрпевши веома осетне губитке.

Да би успоставио непрекидни фронт и отклонио могућност нових изненађења, Штаб 11. дивизије донео је одлуку да у простор између 5. козарачке и 8. црногорске бригаде убади 12. крајишку бригаду. Наредног дана, 6. априла, јединице 5. козарачке и 12. крајишке бригаде извршиле су неколико напада на непријатељске положаје у рејонима Сољана и Ђурића. Међутим, сви ти напади били су одбијени без већих резултата. Обе бригаде су претрпеле велике губитке.

Сумирајући резултате борби 5. и 6. априла, може се извести закључак да јединице 11. дивизије нису успеле да у потпуности изврше постављене задатке. Очигледно је да су снаге непријатеља биле знатно јаче него што се процењивало. Због тога је дивизија претрпела губитке од 137 мртвих и 467 рањених. Крајем дана 6. априла 11. дивизија је била распоређена на линији: 5. козарачка бригада источно и јужно од Сољана на каналу Видина струга, 12. крајишка бригада источно од Дреноваца, од Галовићевог стана до Гргиног стана, а 8. црногорска бригада источно од Ђурића, од Гргиног стана па на југ до Јокићевог стана недалеко од Саве.

Рано ујутро 6. априла у рејон Врбање пристигла је 3. бригада 6. пролетерске дивизије. Она је у 8 часова напала упориште непријатеља у Врбањи и после три часа борбе сломила његов отпор и ослободила село. Бригада је потом упутила један батаљон ка насељу Спацва, са задатком да спречи интервенцију непријатељских резерви из рејона села Отока и Комлетинаца, а једну чету у помоћ 5. козарачкој бригади код Сољана. Остале снаге бригаде водиле су мање борбе на западној ивици Врбање.

Као што се из досадашњег излагања види, од јединица 6. пролетерске дивизије, која је одлуком Генералштаба ЈА ушла у састав Босутске оперативне групе, прispела је само 3. бригада. Остале јединице ове дивизије налазиле су се 6. априла у рејону Моровић — Батровци — Липовац.

У току 6. априла 1. бригада 6. пролетерске дивизије, уз подршку артиљеријске бригаде 6. дивизије и Тешког дивизиона 42. дивизије, продужила је напад на непријатељска упоришта у Батровцима и Липовцу ломећи отпор делова 1230. гренадирског пука, 843. севернокавказског батаљона и једног батаљона усташа. Током дана бригада је, трпећи велике губитке од непријатељске ватре и на минским пољима, освајала ров по ров и крајем дана око 18 часова сломила последњи отпор непријатеља, ослободивши Батровце. Међутим, бригади није пошло за руком да у току овог дана сломи отпор непријатеља и у рејону Липовца.

Друга бригада 6. дивизије налазила се током преднева 6. априла у рејону Моровића, одакле је, према наређењу Штаба дивизије, у 12 часова кренула уз реку Студву ка рејону Сољана. Пошто у току ноћног дела марша није успела да нађе прелаз преко реке, бригада је зановила у Спацванским шумама и тек

Немачки војници које су заробиле јединице 11. дивизије почетком априла 1945. у рејону села Јамена и Сољани (из албума Драгоја Лукића)

сутрадан, 7. априла после подне, стигла у шуму Свено (3 км североисточно од Врбање).

Увиђајући неопходност организованог садејства јединица Босанске и Босутске оперативне групе дивизија у борби за ослобођење рејона Брчког, Штаб 1. армије, са командног места у Ердевику, издао је 6. априла заповест 6. пролетерској и 11. ударној дивизији поставивши им задатак да овладају рејоном Дреновци — Гуња.

Задатак 11. дивизије био је да ноћу 6/7. априла продужи напад правцем Дреновци — Гуња, тежећи да обухватом раздвоји непријатељеве гарнизоне у свим селима и да их ликвидира.

Шестој пролетерској дивизији наређено је да једном бригадом овлада железничком пругом Брчко — Винковци и јачим патролама обезбеди десни бок са праваца који од Нијемаца, Отока и Бошњака воде ка Врбањи, а да једном другом бригадом помогне 11. дивизији у развијању и ликвидирању непријатељских снага у Дреновцима.

Поред тога, у поменутој заповести Штаба 1. армије, било је наређено да јединице 22. дивизије 7. априла увече смене јединице 6. пролетерске дивизије на положајима код Липовца.

Задатак 1. коњичке бригаде био је да врши „извиђачку службу на путевима кроз шуму“.

Исто тако, овом заповешћу је било наређено, ради бољег усклађивања операција и јединствене команде, да се 11. дивизија и 1. коњичка бригада ставе под команду генерал-мајора Ђоке Јованића, с тим да

11. дивизија и даље одржава радиовезу са Штабом 1. армије у Ердевику.

Овладавање рејоном Врбање од стране 3. бригаде 6. пролетерске дивизије поново је забринуло команданта 22. гренадирске дивизије, принудивши га да у току ноћи између 6/7 априла у рејону Врбање прикупи два батаљона 65. гренадирског пука, Физилирски батаљон 41. тврђавске дивизије и два батаљона усташа. Са ова три немачка и два усташка батаљона извршен је 7. априла у 9 часова обухватни напад на положаје 3. бригаде 6. пролетерске дивизије. После 20 часова непрекидних борби немачке јединице су успеле да 3. личку бригаду избаце из Врбање. О томе је у операцијском дневнику 6. пролетерске дивизије за 7. април 1945. записано следеће:

„Непријатељ је у 9 часова почео да напада Врбању са три стране: са сјевера, сјеверозапада и југа, са свјежим снагама које су дошле као појачање са правца Оток. Јачина непријатеља три батаљона. Непријатељ је упорно и огорчено нападао и пет пута вршио је јуриш. Борба је трајала у току цијеле ноћи и наше снаге су се повукле из Врбање и сконцентрисале се код Гвоздићева стана, сјевероисточно од Сољана.“

У току првих десетак часова борби код Врбање учествовале су само јединице 3. личке бригаде. Тек у 18 часова кренуо је 2. батаљон 2. личке бригаде ка Врбањи, где је ноћу 7/8 априла учествовао у борбама у рејону Врбање заједно са јединицама 3. бригаде 6. дивизије. Један други батаљон 2. личке бригаде учествовао је у нападу на непријатељско упориште у Сољанима заједно са 5. козарачком бригадом 11. дивизије.

Прва бригада 6. пролетерске дивизије налазила се током 7. априла још увек у рејону Липовца, где је извршила неколико неуспелих напада на ово непријатељско упориште.

Артиљеријска бригада 6. пролетерске дивизије, без једног дивизиона, налазила се 7. априла на ватреним положајима у рејону шуме Свено. У саставу артиљеријске бригаде 6. пролетерске дивизије налазио се и Тешки дивизион 42. дивизије.

У борбама вођеним 7. априла јединице 6. пролетерске дивизије су претрпеле губитке од 73 мртва и 222 рањена. Између осталих, погинули су команданти 3. личке пролетерске бригаде Љубомир Медић Брзица и Артиљеријске бригаде Илија Палија. Љубомир Медић Брзица је погинуо на западној ивици шуме Свено, око 3 км источно од Врбање, а Илија Палија на северној ивици шуме Напречава, недалеко од салаша Оштарје — око 1 км југозападно од Врбање. Оба команданта погинула су на командним осматрачницама од непријатељских артиљеријских граната.

У току 7. априла јединице 11. дивизије водиле су борбе на прилазима непријатељским упориштима у рејонима Сољана, Дреноваца и Ђурића, али без успеха.

Јединице 1. коњичке бригаде вршиле су у току 7. априла извиђачку делатност у рејону Босутских и Спаљванских шума, обезбеђујући на тај начин десни бок и позадину Босутске оперативне групе дивизија.

Крајем дана 7. априла испред Босутске оперативне групе дивизија налазили су се 65. пук 22. гренадирске дивизије, 1. пук Руског заштитног корпуса,

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. 125

Бр. 10. априла 5 у _____ часова.
194. г.

СТРОГО ПОВЈЕРЉИВО!

2

ВОЈНО-ИСТОРИСКИ ИНСТИТУТ ЛП
Архива Народноослободилачког рата
Бр Пер. 41-4/6
К. 251

ЗАПОВИЈЕСТ

(Секција Вуковар, Винковци, 1 : 100000)

Испред фронта наше Армије налази се 41. њемачка дивизија, која је распоређена од с. Мохово до с. Илинци. На овоме сектору налазе се и дијелови 12. и 13. домобранско-усташке дивизије – око осам батаљона и један батаљон белогвардејаца. У даљој непријатељској позадини, источно од линије Даљ – Борово – Винковци – Купава, налазе се: 440. пук, 543. и 548. батаљон, 3. батаљон 523. пука и дијелови 11. њемачке дивизије.

Непријатељ располаже артиљеријом јачине до три дивизиона распоређена у рејонима: Мохово, Ловас, Рана Јабука, Товариш и Илинци.

На линији Сотин – Срећки – Нијемци непријатељ има другу одбранбену линију.

Наше јединице јужно од Саве врше успјешне офанзивне операције и заузеле су Брчко и Орашје и наступају према Ламцу.

На јужном крилу наше Армије VI и XI Дивизија воде борбе са непријатељским снагама на сектору Врбава – Гува.

Наша Армија добила је задатак да изврши пробој непријатељске линије на сремском фронту, да разбије непријатељску одбрану на правцу: Винковци – Вуковар и да у снажном налету овлада Винковцима и Вуковаром.

Операције наше Армије ефикасно ће потпомагати наша вилјажија.

За извршење овог задатка, Штаб Армије је одлучио да главни правац удара буде на отсјеку фронта: досадашње лијево крило I Дивизије (Безимена ко шума источно од Трунџев салама – Средњи потез). Продор на главном правцу удара извршиће I и XII Дивизија, а помоћне правце удара извршиће све јединице на положају.

За извршење предлог,

Н а р е ђ у ј е м о :

I ДИВИЗИЈА,
ојачана батаљоном тенкова

На главном правцу удара, на отсјеку Средњи Потез – к. 141 извршиће пробој непријатељске линије са једном бригадом, уз припомоћ артиљеријске ватре.

По пробоју непријатељске предње линије, убациће своју резерву и снажним налетом, уз подршку тенкова, прени у наступање општим правцем између Ловаса и Опатовца према Сотину. Са малим снагама блокира Мохово и Опатовца, гдје помаже десантној бригади у заузимању ових села главном снага наставити напредовање на правцу: Сотин – Грабово, дејством са сјеверозапада заузети Сотин, а малим снагама Грабово.

41. физиљирски батаљон, Борбена група „Бургемајстер“, делови 12. усташко-домобранске дивизије и Усташка милиција. Ове непријатељске снаге одолевале су непрекидним нападима јединица Босутске оперативне групе дивизија 1. армије и успоставиле фронт на линији: источна ивица села Врбање — источна ивица Сољани — Галовићев стан — Марчићев стан — Јакобчев стан — источна ивица Ђурића — Сава. На овој линији вођене су током 7. априла борбе уз обостране нападе и противнападе.

Пошто је у току ноћи 7/8. априла 22. дивизија сменила 1. личку бригаду код ЈТиповца, створени су напокон услови да и ова бригада 6. пролетерске дивизије узме учешћа у борбама у рејону Врбање и Сољана. Јединице ове бригаде, одмах по свом смењивању са положаја код Липовца, кренуле су кроз Спачванске шуме ка рејону Сољана, где су стигле 7. априла по подне.

У току дана 8. априла на читавом фронту Босутске оперативне групе дивизија настављени су напади на непријатељска упоришта од Врбање до Саве.

Јединице 2. личке бригаде водиле су читавог дана борбе за ослобођење Врбање, али без успеха.

Истог дана, у 16.30 часова, 3. личка бригада је уз подршку артиљерије отпочела напад на непријатељско упориште у Сољанима. Бригада је после десет и по часова тешких борби, у садејству са јединицама 5. козарачке бригаде, сломила отпор непријатеља тек 9. априла у 3 часа ујутро. Село Сољани је дефинитивно било ослобођено.

Јединице 11. дивизије водиле су читавог дана борбе код Сољана, Дреновца и Ђурића, док су јединице 1. коњичке бригаде са једним дивизионом биле у борби са непријатељем на фронту Врбања — Сољани, а са једним другим дивизионом водиле су доста тешке борбе у рејону шуме Љубањ са деловима немачке Борбене групе „Флум“.

Тако се 9. априла ујутро линија фронта Босутске оперативне групе дивизија протезала источним ивицама Врбање, Дреноваца, Ђурића, Старе Гуње и Савом.

Да би убрзао ток операције код Јужне групе дивизија 1. армије, Генералштаб ЈА је 9. априла упутио начелника Оперативног одељења генерала Рада Хамовића код команданта 1. армије, наредивши истовремено Штабу 1. армије да изврши све припреме за пробој фронта у Срему за 11. април ујутро. После обиласка фронта и упознавања са стварном ситуацијом код Јужне групе дивизија 1. армије, Генералштаб ЈА је поново, за још један дан, одложио почетак операције Северне групе дивизија 1. армије у Срему и 3. армије на Драви и Дунаву.

У току 9. априла Босутска оперативна група дивизија извршила је неколико неуспелих напада на утврђене положаје непријатељских упоришта на линији Врбања — Дреновци — Ђурићи. Штабови 6. и 11. дивизије били су свесни значаја уништења ових упоришта за прелазак дивизија Босанске оперативне групе преко Саве у Срем, па нису жалили напоре. Међутим, ни у току борби вођених 9. априла нису постигнути жељени резултати.

У тек ослобођеним Сољанима, 9. априла 1945, слева надесно: Раде Суша, политички комесар 1. батаљона 3. личке бригаде, командир и водник Минобачке чете 3. личке пролетерске бригаде (из албума генерала Рада Суше)

С циљем да дефинитивно сломи одбрану непријатеља у рејону Ђурића и Гуња, и на тај начин омогући јединицама Босанске оперативне групе прелаз Саве у рејону Брчког, Штаб 6. пролетерске дивизије донео је 10. априла одлуку да тежиште напада пренесе на лево крило. У вези с тим, издао је заповест јединицама 6. пролетерске и 11. дивизије наредивши да јединице 1. личке и 5. козарачке бригаде нападну непријатељско упориште у Дреновцима, а остале јединице 11. дивизије да групишу своје снаге у рејону источно од Ђурића и главни удар нанесу правцем Ђурићи — Гуња.

Поступајући по добијеној заповести, јединице 1. личке и 5. козарачке бригаде кренуле су ка Дреновцима у 19.30 часова и у 23 часа ушле у ово село без борбе и ослободиле га. Исто тако, јединице 8. црногорске и 12. крајишке бригаде 11. дивизије кренуле су у напад у 21 час на непријатељско упориште у Ђурићима и у 24 часа, са малим отпором непријатељских заштитница, ушле у Ђуриће. Потом су продужиле наступање ка Гуњи и у 4 часа ујутро 11. априла ушле у ово село без борбе. Тамо су се среле са јединицама 5. дивизије.

Тако се фронт 1. армије у рејону Брчког, рано ујутро 11. априла, протезао на линији Врбања — Посавски Подгајци. Ноћу 10/11. априла извршен је прелаз једног дела јединица 5. дивизије преко Саве код Брчког, без борбеног додир са непријатељем.